

Quoniam iustus dominus et iusticias dilexit: equitatem vidit vultus eius.

Quoniam iustus est (dominus) in se. et ideo diligit si bi iustis vult dicere (et iusticias dilexit) in alijs. iusticias dicit quod multe sunt iusticie iustorum: cum vna sit iusticia dei. Qualis ipse est tales nos omnes esse desiderat. et (equitate) secundum vtriusque partem scilicet bonorum et malorum (vidit) scilicet approbando (vultus). i. cognitio et presentia (eius). Est autem equitas ut factis digna retribuat ut iustis premia et peccatoribus pena retribuatur. Iustus est ergo dominus in se et in operatione: in dilectione iusticie in alijs. in cognitione iusticie et executione.

Dirige oculos pietatis tue. **N**on super humilem paupertatis nostre personam omnipotens dominus et circumdanda nos fidei armis ut ab iniquitatum sagittis erui valeamus equitatem et iusticias custodire. **P**er deo.

Psalmus de periculis ac malis et vanis huius seculi a quibus omnibus ecclesia vel fidelis et perfectus petit saluari. **P**s. xi.

Saluum me fac domine quoniam defecit sanctus: quoniam diminute sunt veritates a filiis hominum.

Auctor psalmi propheta David. Titulus hic est. In fine psalmi david per octavam. Id est psalmus ille dirigens nos in finem. i. in christum. est David propheta qui hic loquitur in persona alicuius iusti. habitus per octavam. i. per diem iudicii quam desiderat ut iniquitas seculi destruat ac veritas et veritas promissa veniat. **E**le: per octavam. i. per eterno seculo quod post hoc tempus quod septem diebus voluitur dabit sanctis. videns ergo vir sanctus mala ut permittitur multiplicari quasi timens pro magnitudine periculi petit ab eis saluari. **M**ateria: mala et pericula seculi a quibus petit liberari. **I**ntentio: reuocare homines a malis huius seculi quatenus sic per temporalia transeant ut ad eterna perungant. **S**ententia in generali. Propheta in isto psalmi in persona ecclesie vel cuiuslibet fidelis attendens multiplicem vanitatem et perversitatem hominum huius seculi puta qualiter alium decipit atque superbe scelcratis oblocutionibus vilipendit recurrit ad dominum et petit se saluum fieri et ab eorum damnatione eripi. **I**nsinuansque deum per rem propter consolationem pauperum suum filium missurum: sub breuitate commendat eloquia christi. **S**ententia in speciali. videns ergo sanctus vir multiplicatam vanitatem seculi quasi timens subito exclamat per magnitudinem periculi et ait. (Saluum me fac domine) a seculi huius vanitati periculis et malis

(quoniam defecit sanctus). i. sanctitas in hominibus et vere defecit sanctitas quod defecit veritas. unde de sequitur. (quoniam diminute sunt veritates a filiis hominum) quod dona dei culpa eorum depravantur et minuuntur. **V**eritas dei vna est qua illustrantur anime sancte sed in hominibus multe sunt veritates de quibus hic agit puta veritas vite doctrine et iusticie que bene defecerat in hominibus et regnat in eis prauitas vite doctrine et iudicii. **E**t vere diminuta est veritas quia creuit falsitas unde sequitur.

Vana locuti sunt unusquisque ad primum suum: labia dolosa in corde et corde locuti sunt.

Vana. i. falsa et inutilia que vacua sunt veritate et utilitate. **V**bi enim deficit veritas ibi necesse est habundet vanitas (locuti sunt unusquisque ad primum suum) decipiendum. primum est omnis homo et ideo cum nullo male est agendum quod ipsi existentes (labia dolosa). i. dolosi in verbis. consuetudo enim est scripture hominem censeri nomine eius rei que in ipso dominatur in corde et corde) duplici corde (locuti sunt) nam in ore pretendunt fidelitatem sed in animo gerunt deceptionem sub specie consilientis occultantes venenum perimentis. **S**ed

Disperdat dominus uniuersa labia dolosa: et linguam magniloquam.

Disperdat dominus) ut passim pereant (uniuersa labia dolosa) non ipsos homines sed dolositatem labiorum ipsorum uniuersa autem dicit ne quis dolosus putet se exemptum (et linguam magniloquam). i. superbam magna et alta de se loquentem ut se magnificet. **E**st lingua magniloqua diaboli. ponam sedem meam ad aquilonem et similis ero altissimo. **E**t pharisei: labia nostra a nobis sunt. **E**t pharisei: ieiunio bis in sabbato. **E**t predicatoris mali qui est multi sermonis et paucae actionis. **E**t merito disperdendi sunt.

Qui dixerunt linguam nostram magnificabimus: labia nostra a nobis sunt: quis noster dominus est?

Qui dixerunt) hec scilicet (lingua nostra magnificabimus) nos de nobis habitis iactando et extollendo. vel eloquentiam famosam faciemus. (labia nostra a nobis sunt). i. facundia nostra a nostro ingenio et studio est non ab alio. loquacitate se extollunt et ponunt in sua prete quod se a deo non putant accepisse (quis noster dominus est?) a quo scilicet ut a domino predicta recognoscamus et cuius nos legi et regule subijciamus. quod d. nullus. hec predicta dicunt et faciunt mali. **S**ed contra mala seculi dicit et facit deus per quod sequitur.

Propter miseriam inopum et gemitum pauperum: nunc exurgam dñs.

Propter miseriam inopum. i. gentium tollendam qui nec legem nec prophetas habuerunt et gemitum pauperum. i. iudeorum consolandum qui spiritualiter non intelligunt. Inops est qui nec a se nec ab alio habet auxilium. Pauper qui non habet a se. quasi diceret. propter miseros et afflictiones propter inopiam et paupertatem spiritualium bonorum egentes tam in mundo quam in limbo existentes (nunc) scilicet in tempore gratie quod non in priori populo feci (exurgam) ad liberandum genus humanum. i. apparebo in filio mittendo cum dicit dñs pater.

Ponam in salutari: fiducialiter agam in eo.

Ponam scilicet auxilium eorum et omne quod ad miseriam inopum auferendam et gemitum pauperum consolandum pertinet (in salutari). i. in christo iesu qui est salutare dei et saluator mundi. non ponam in seruis (fiducialiter). i. potenter et efficaciter (agam in eo). i. per eum genus humanum redimendo et ipse fiducialiter agat quia nihil ei resistet. Erat enim docens eos sicut potestatem habens addens legem et mutans quedam per sua voluntate non sicut scribe de cuius predicationis luce et commendatione propheta subiungit. d.

Eloquia dñi eloquia casta: argentum igne examinatum: probatum terre purgatum septuplum.

Eloquia dñi. i. verba christi et doctrina evangelica (sunt eloquia casta). i. nullo mendacio adulterata et verissima sine admixtione falsitatis sine corruptione cupiditatis simulationis et laudis contra hoc quod supra dixit. vana locuti sunt etc. et ipsa sunt sicut (argentum igne examinatum) quia per tribulationis fornacem probata sicut argentum dulciter menti sonant et (probatum terre). i. separatum a terra et terrenis sordibus nihil terrenitatis habens vel sapiens quod spirituale. Et ponitur genitivus per ablativum more grecorum et purgatum septuplum. i. perfecte et universaliter ab omni impuritate quia septenarius est numerus perfectionis. Et propter hoc quod supra dixit de malis disperdat dñs etc. subdit hic de bonis convertens se ad dñm. et. d. ergo

Tu dñe servabis nos: et custodies nos: a generatione hac in eternum.

Tu dñe cuius eloquia sunt casta non nos ipsi (servabis nos) in bono conservando hic et in futuro. (et custodies nos) a malo pregen-

do hic quasi inopes et pauperes et in futuro quasi opulentes et divites. ducendo (a generatione hac) seculi prava et perversa (in eternum). i. ad eternam beatitudinem a generatione mortali in immortalem. Servabis et custodies nos hic ne vita et moribus malorum corrumperemur et a stabilitate fidei et virtutis deiciamur et in futuro ut tecum in perpetuum letemur. Deinde sequitur conclusio de utraque parte.

In circuitu impij ambulans: secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum.

In circuitu rerum temporalium (impij ambulant) anime affectibus quia in temporalium rerum cupiditate rotantur: que septem dierum repetito circuitu tanquam rota voluuntur ac in vanis et superfluis rebus se occupant frustra et inutiliter laborant. quia dum interiora non appetunt in exteriorum labore fatigantur. Hoc ergo multiplicatio est in temporalibus quam ab unitate dei auertit. sed (secundum altitudinem tuam). i. sicut decet te altum non secundum meritum nostrum (multiplicasti filios hominum) iustos ratione ne videntes non numero divitiarum sed numero meritorum multiplicaturus tandem numero premiorum.

Oratio.

Miserere fragilitati nostre sanctissime pater et concede nobis eloquia tua pudico corde continere ut possimus a multiloqua dolo sitate insipientium declinare. Per do.

Psalmus de adversitate et tribulatione fidelium multiplici a quibus petit ecclesia seu fidelis quilibet divinitus liberari.

ps. xij.

Usquequo domine oblivisceris me in finem: usquequo auertis faciem tuam a me.

Auctor psalmi. propheta David. Titulus talis est. In finem psalmus David. Hoc est psalmus ille dirigens nos in finem. i. in christum attribuitur David: qui hic personam tenet ecclesie sic vel cuiusque perfecte anime. Materia multiplex tribulatio et miseria fidelibus ab inimicis illata. Intentio: hortari fideles ne in istis tribulationibus succumbant sed dei misericordia sperent et de liberatione confidant. Sententia in generali. Propheta in isto psalmo in persona ecclesie vel cuiuslibet fidelis cum microre cordis miseriam sui status conquerentis vel huius exilii mala deplorantis et ad visionem celestis glorie anhelantis orat ut exaudiat et illuminetur et ne in mortalibus peccata corruat vel in eis decedat unde

inimicos suos exultare contingat. Quia enī supra a malis huius seculi liberari petebat ad huc in eis piclitans miseras suas deplorat: et ipas finiri desiderat. Sententia in speciali primo ergo exprimit desiderium suum et precautionem imminente. d. (Usquequo dñe). i. quādiu (oblivisceris me) quasi nō cures de me (in finem) et penitus quia finis rei dicitur con summatio eius. q. d. quare permittis me semp affligi quasi oblitus sis mei. Et bene dicit in finem quia videt afflicto q. nūq. finiri debeat sua afflictio (vsq. auertis) q. si me odi as (faciē tuā). i. grē tue. (a me) a miserijs et tribulationibus me non liberando. Quasi nos obliuisci videtur deus cum in tribulatōe diu laborare permittit et quasi faciem auertit cum a nobis manifestatōnem sue misericordie abscondit.

Quādiu ponā cōsilia in aīa mea: dolorem in corde meo per diem:

Quādiu ponā et voluam (consilia) diuersa sicut facit homo pstitutus in angustia (in anima mea) anxius querendo remedia ac cogitando in me ipso quō possim liberari et exire de pñti aduersitate et miseria et q. spes que differtur affligit aīam subdit et quādiu ponam (dolorem in corde meo p diem). absolute. i. p. singulos dies seu omni die et quasi cōtinne. Continuatōnez enī signat ac si dicat q. diu oro in aduersis vt necesse sit inuenire cōsilia. Psalio enī non est opus nisi in aduersis. Oportet vt in hoc nro dolore plangamus pterita et cōsilio caueamus futura: Et

Usquequo exaltabit inimicus meus super me: respice et exaudi me dñe deus meus.

Usquequo exaltabitur inimicus meus) scz diabolus vel mundus et caro et homo malignus ac cōsuetudo carnalis (sup me) ad mentandum et affligendū et captiuū tenendū. Totiens quippe sup nos inimicus exaltatur quotiens ab eo supamur. (respice) oculo misericordie tue cōtra auersionē (et exaudi me) liberando de tanta tribulatōe cōtra obliuionem (dñe). i. saluator cuius ego sum seruus. (deus). i. creator cuius ego sum creatura (meus) p gratiam sed oīm deus p potentiam.

Illumina oculos meos ne vnq. obdormiam in morte: ne quando dicat inimi cus meus preualui aduersus eum.

Illumina oculos meos) interiores scz cordis et mentis et fac me vigilem et circumspectum vt videam et cognoscā mala vitanda et bona facienda. (ne vnq.) p negligentiam (ob-

dormiam in morte) peccati seu mortalis culpe (ne quādo dicat) insultando et gloriando de casu meo (inimicus) antonomastice scz diabolus si me sibi potuerit p peccatū subijcere (preualui aduersus eum). i. seduxi et valore meo deuici eu. **E**cce insultatio diaboli que valde timenda est. nec solū insultat et gloriatur: sed etiā exultat et letatur vn et subiungit.

Qui tribulāt me exultabūt si motus fuero: ego aut in misericordia tua speraui.

Qui tribulant me) scz diabolus et sui varijs tentationibz impetendo (exultabunt) et gaudebunt (si motus fuero) a statu gratie in statum culpe. fractus impatentia et desperatione. in tanta tribulatōe inimicus exultat si religiosus reliquit ppositum vel etiā simulat quia vt dicit Aug. malū est cadere a pposito sed peius est simulare (ego aut in misericordia tua speraui) cōfidens p te ab istis tribulationibz liberari et nō moueri ex misericordia tua qui nequeo per me ex virtute mea

In hmoi ergo piculis nec debemus desperare nec de nostris viribus psumere sed totam spem nostram in dei misericordia figere: qui potens est et nos liberare ne erremus. et roborare vt fortiter stemus. Et q. spes in deo leticiam cordis generat. ideo

Exultabit cor meū in salutare tuo: cantabo dño qui bona retribuit mihi: et psallam nomini dñi altissimi.

Exultabit cor meum in salutare tuo). i. in iesu christo. Vel in virtute tua saluante (cantabo) corde scz cordis leticia quod pertinet ad contemplationē (domino) id est ad laudē domini (qui bona) spiritalia multa et magna et etiam temporalia necessaria (tribuit mihi) vltra id quod merui (et psallam) opere qd pñet ad actiuam. (nomini) id est ad honorem nominis (domini altissimi) et ppter hoc dignissimi. quasi diceret. cum gaudio gratis agam: corde voce et opere. **T**ria hic nobis commendat. quia exultat corde. **C**antat voce. et psallit opere. Et quibus etiam verbis nobis innuitur perfectio diuine laudis. **S**i enim deum pure et perfecte laudare cupimus cuncta que in nobis sunt in eius laudem resonare debent scilicet vita lingua conscientia.

Oratio.

Ne auertas faciem tuam a nobis omnipotens deus ne inimici nostri exaltentur aduersum nos sed ita cor nostrum salutaris tui exultatione perfunde vt facias somnum secundum mortis euadere. Per dñm.

Psalmus de peccatoribus et prauis in
malis suis obliuatis et specialiter de ge-
nibus et iudeis infidelibus. ps. xij.

Dixit insipiens in
corde suo: non est deus.

Auctor psalmi propheta Da-
uid. Titulus hic est. In finem ps. dauid. Id
est psalmus ille dirigens nos in finem. i. in
christum qui est finis legis. est Dauid ppheta
hic loquentis. Materia: contemptus dei
a malis. Intentio: confutare hmoi pempto-
res dei et cauere. Sententia in generali. pro-
pheta in isto psalmo loquitur de quolibet pec-
catore obstinato in malis suis: qui licet ver-
bis pfiteatur deum factis tñ negat. cuius mali-
ciam deus examinat et punit et innocentē de
manu eius eripit. Et specialiter intelligitur
de gentibus et iudeis infidelibus qui dñm ie-
sum christum deum esse negauerunt et ideo
ipsi p errorem et prauitatem corrupti alios q̄s
secum corrumpere conati sunt. post mala er-
go premissa adhuc mala obstinatorum exagge-
rat et specialiter iudeorum infidelium qui do-
minum iesum christum venisse et deum esse ne-
gant. Sententia in speciali: increpans ergo
duriciam infidelium et malorum ait. (Dixit insi-
piens) id ē peccator in malis obstinatus (in
corde suo non tñ ore et ideo grauius. Vel
(dixit). i. facit ac si diceret (non est deus) scilicet
qui mala videat vel puniat. qz si hoc cre-
deret ita obstinate nō peccaret. nam ita super-
be et inuerecunde peccat ac si non esset deus
qui eum videret vel punire posset. Quia etiā
apparuit christus a prioribus patribus expe-
ctatus (dixit insipiens) scz iudeus hic homo
(non est deus) Omnes hmoi irretiti sunt vi-
libus et abominabilibus peccatis. qz

Corrupti sunt et abominabiles facti sunt
in studiis suis: nō est qui faciat bonū non
est vsqz ad vnum.

Corrupti sunt in se vicijs et peccatis ac re-
probi moribus (et abominabiles). i. odibiles
(facti sunt) alijs scz deo angelis et sanctis (in
studijs suis). i. in omnibus vijs suis scz cogi-
tationibus affectionibus verbis et factis pra-
uis. Et bene vicia eorum et peccata vocat stu-
dia quia nō ex ignorantia vel infirmitate tñ
sed ex studio et voluntate ea ppetrant. et qz a
deo recedunt (nō est alijs de illis vel de nu-
mero illorum (qui faciat bonū) meritorium.
(non est) dico (vsqz ad vnum). i. nec etiā vnus.
vel (vsqz ad vnum). i. ppter vñ scz christum.

sed sunt inexcusabiles quia

Dominus de celo prospexit super filios
hominū: vt videat si est intelligens aut
requirens deum.

Dñs de celo). i. per sanctas animas que se
des eius sunt nam p se nihil eum latet. p̄spe-
xit sup filios hoim) diligenter attendendo et
āmonendo tanq̄ de eis specialem curam ge-
rens (vt videat). i. videre sanctos suos faciat
in quibz habitat et p quos respicit nam apd
deum nihil habetur obiectum. (si est) aliquis
(intelligens) corde p veram cognitionē ac re-
quirens) opere p bonā opationē (deum) mā-
data eius sequendo. Per iustos enim p̄spicit
deus peccatores et redarguit et p sanctorum vi-
tam facit innotescere prauorum iniusticiar. sed
p̄spiciens hoc inuenit q̄

Omnes declinauerūt simul inutiles fa-
cti sunt: nō est qui faciat bonū nō est vsqz
ad vnum.

Omnes declinauerūt ab ipso bono inco-
mutabili scilicet deo: ad bona cōmutabilia (si-
mul) cum ipsa declinatōe (inutiles facti sunt)
quia deo ingrati cui placita non opantur ac
p̄ncipio sibi et alijs (non est qui faciat bonū
non est vsqz ad vñ) vt supra. Non intelli-
gitur de omnibus in humano genere sed de his
qui sunt imitatores carnalium quorum corrup-
ta est vita et quibz non est aliquis qui faciat
bonum. q̄s diu enī homo malus est bonus
facere nō potest. Quantū autē a via veritatis
declinauerūt et nō solum sibi sed et alijs no-
cent. ostendit dicens.

Sepulchrū patens est guttur eorum: lin-
guis suis dolose agebant: venenum aspi-
dum sub labijs eorum.

Sepulchrū patens est guttur eorum) qz ver-
ba fetida et corruptiua pferunt quibz alios
occidunt et quasi denotant eos quibz mori
suorum pueritatē p̄suadent (linguis suis dolo-
se) id est mala sub specie boni suadendo et p-
rimum verbis dolosis decipiendo (venenū
aspidum) et odium insanabile: est sub labijs
eorum). i. in corde quod peius est q̄ in ore.
Recte aspidi compantur quia sicut aspis ob-
turat aures ne audiat incantatores sic ipsi no-
lunt audire p̄cepta dei et p̄dicatores sed red-
dunt mala p bonis vnde subdit.

Quorum os maledictione et amaritudine
plenus est: veloces pedes eorum ad effun-
dendum sanguinem.

Quorum os maledictione). i. obprobrijs et
blasphemijs cōtra deū (et amaritudine) id est

minis et terroribus contra proximos (plenum est) quia his habundat (veloces) quia omnia inconsulte faciunt: vel quia expediti sunt et prompti per consuetudinem malefaciendi (pedes eorum) scilicet affectiones anime et pedes corporis (ad effundendum sanguinem). id est ad occidendum corporaliter et spiritualiter. Quando enim terrere non possunt minis persequuntur christum et suos gladiis. Ideo

Contritio et infelicitas in visis eorum: et viam pacis non cognouerunt: non est timor dei ante oculos eorum.

Contritio et infelicitas in visis. id est cogitationibus locutionibus et actionibus (eorum). **Deus enim viam malorum plene sunt laboribus et miseris.** Vel via impiorum dicitur contritio quia terunt et teruntur dum sibi nocent et alijs. et infelicitas quia ducit ad infelicitatem damnationis. quia (et viam pacis) vere ad deum et primum meritorium vite eterne (non cognouerunt). id est cognoscere per operationem noluerunt. et horum omnium causa est quia (non est timor dei) quo retrahantur a malo (ante oculos eorum) et ideo ad malum currunt sine freno. Sed

Non cognoscent omnes qui operantur iniquitatem: qui deuorant plebem meam sicut escam panis.

Non cognoscent deum esse et dei iusticiam seu ultionem venturam qui modo scire dissimulant (omnes qui operantur) perseveranter (iniquitatem) nunc sine timore. quasi diceret. sic nam cognosceret per penam experientiam id cuius modo nolunt habere noticiam quia qui stultus est in culpa sapiens erit in pena sciens quod ignorauerat (qui deuorant plebem meam) populum christianum et ecclesiasticum seductione incorpando vel occidendo ut sit eis sacietas de deceptione vel occisione. et hoc sicut escam panis). id est quotidie sicut panis est quotidianus cibus. Unde autem eis tanta cecitas. quia

Domini non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore ubi non erat timor.

Domini non inuocauerunt. id est in se non vocauerunt. Si enim inuocassent salui viderentur fuisse. Non vere deum inuocant qui ei displicentiam amant. et ideo (illic trepidauerunt timore) quis enim securus sine domino (ubi non erat timor). id est iusta causa et ratio timoris. Plus enim illi timet damna et mala temporalia incurrere et terrena perdere ubi non timendum quod eterna et celestia ubi esset timendum. Vel quia propter eorum maliciam dominus immitit eis timorem nemine persequente in penam ipsorum. Sicut autem est

cautela oportune timere: ita ignavia est inepre trepidare.

Quoniam dominus in generatione iusta est: consilium inopis confudistis: quoniam dominus spes eius est.

Quoniam dominus in generatione iusta. id est iustorum (est) per gratiam tanquam defensor et protector eorum quia non deest sanctis suis sed non est in generatione iniusta que seculum diligit et conditorem seculi relinquit. quia iniustum est seruire creature potius quam creatori et ergo non est in vobis o miseri qui cum contempsistis quia vos (consilium inopis) scilicet christi qui pro nobis pauper factus est. vel cuiuslibet imitatoris sui: quod est ut in deo solo homines spem ponant non in seculo (confudistis) id est confusibile iudicatis: quia vobis magis placent terrena quam celestia et contempsistis eum (quoniam dominus spes eius est) id est quia sperat in deo non in homine. Unde ergo magis reuerendus esset inde venit contemptus. Sed o stulti

Quis dabit ex syon salutare israel: cum auerterit dominus captiuitatem plebis sue exultabit iacob et letabitur israel.

Quis alius dabit ex syon id est ex ciuitate celesti. vel ex iudeis procedens (salutare) id est salutem (israel) id est populo fidei. id est quis saluabit fideles nisi ipse dominus et amouerit cuius consilium spreuistis. quasi diceret. nullus alius sed ipse in futuro eos saluabit cum ad iudicium venerit. quia (cum auerterit dominus captiuitatem plebis sue) id est cum damnauerit diabolus qui captiuat populum suum et mortale hoc induerit immortalitatem. tunc (exultabit iacob) id est luctator et supplantans vicia per quem significatur actiuus (et letabitur israel) id est vir videns deum et meditans celestia per quem significatur contemplatiuus. Tunc enim erit exultatio in corpore his qui fuerint spiritualiter iacob id est qui luctando vicia supplantauerunt et erit leticia in mente his qui spiritualiter fuerint israel. id est qui in amore et contemplatione diuinitatis exarserint. Ibi actiua et contemplatiua vita gaudio eternitatis remunerabiliter ibi perfectiorum et perfectorum merces sempiterna recompensabiliter. **Domine**

Dignare domine de celo sancto tuo respicere super filios hominum et da nobis cognoscere viam pacis ut auersa viciozum captiuitate celestis hierusalem habitaculis perfruamur. Per dominum.

Psalms te militia digne habitan-
tium in presenti ecclesia et de virtutum
exercitijs introducuntibz post militiam ad
celestia. ps. xliij.

Domine quis habi-
tabit in tabernaculo tuo: aut quis
requiescet in monte sancto tuo?

Auctor psalmi ppheta David. Titulus ta-
lis est. psalmus david. Id est ps iste est Da-
uid pphete qui hic loquitur de morum insti-
tutione et psumptionis repressione. Patria
habitatio tam militantis ecclesie qz triumphan-
tis. Intentio: ostendere qui ad illas ecclesias
pertinent et qua via p christianam militiam tenda-
mus ad patrias. Sma in generali: ppheta in
isto psalmo loquitur de digne habitantibz
in ecclesia militante et quiescentibz in trium-
phante. Multi eni videntur esse nunc de ec-
clesia et no sunt et tñ iactant se esse. quoz pre-
sumptione ppheta intendens retundere querit
a dño rogans sibi a dño responderi. Co-
futat ergo malis de quibz dictu est supra
querit a deo de bonis quos sua dignos iudi-
cet ecclesia. Sma in speciali ppheta ergo ve-
lut sacerdos petens responsum ait. (Domine
quis habitabit) scz digne et pseueranter.
(in tabernaculo tuo). i. in pñti militante ec-
clesia dimicans strenue in ea: vbi militamus
cōtra carnem. mundū. diabolu. Tabernacu-
lum eni est pprie militantium. (aut quis re-
quiescet post militiam et labore) in monte san-
cto tuo). i. in eterna beatitudine et in ecclesia
triumphante: vbi est visio pacis et supermi-
nentia charitatis. Propheta quasi sacerdos
stans ante facie dñi querit quos deus eccle-
sia sua dignos iudicet: et rñdet dñs in exem-
plum decalogi decem virtutibz ad atria sua
perueniri. Prima.

Qui ingreditur sine macula: et operatur
iusticiam.

Qui ingredit in hac vita (sine macula)
mortalis culpe et infamie. id est qui est inno-
cens et militat cum temperantia abstinendo
a malo. Secunda (Et operatur iusticiam) id
est opera bona et iusta. quia non sufficit absti-
nere a malo sed oportet etiā facere bonū. Iu-
sticia magna virtus est nō novit patrem vel
matrem: veritatem novit. personam non ac-
cipit. deum imitatur. Deinde pres et opa ba-
rum virtutum exsequitur. Tercia

Qui loquitur veritatē in corde suo: qui
non egit dolum in lingua sua.

Qui loquitur veritatem in corde suo et
non tñ in labijs. id est qui nulli fraudē ma-
chinatus est sed ita habet in corde sicut est in
ore vt cor consonet cum ore. Quandoqz eni
aliquis verum dicit et putat fallere et habet
veritatem in labijs non in corde. ergo parū
est verum loqui nisi in corde ita sit. Quar-
ta (qui non egit dolum in lingua sua) id est qui
non decipit proximum dolose mendacijs et
verbis falsis sed veritati quam scit et in cor-
de habet etiā ore et lingua pcor dat. Quinta

Nec fecit primo suo malū: et obprobri-
um nō accepit adversus primos suos.

Nec fecit primo suo malum id est nō no-
cuit eum. vt dicit Augustin⁹. Unde scriptū
est: quod tibi nō vis fieri alij ne feceris. vt ne
mini faciamus malum quod vtiqz nobis ab
alio fieri volumus. primus enim pro omni
homine accipitur. Sexta et obprobriū de
tractionis (non accepit). i. acceptum et gra-
tum non habuit prolatum (adversus proxi-
mos suos) id est temere vel libenter non cre-
dit criminatori. nec libenter audit detracto-
rem sz potius displicet et nec ipse criminatur
vel detrahit. Septima

Ad nihilum deductus est in conspectu
eius malignus: timentes autem domi-
num glorificat.

Ad nihilū deductus est in cōspectu eius)
scz viri iusti vt nihil in eo valeat (malignus)
scz diabolus vel homo male suggerēs a qui-
bus non potuit cogi nocere alij. Vel (mali-
gnus) homo scz iniurie illator vel primi cri-
minator quē pro nibilo ducit et habet quan-
tumcunqz sit magnus quia nō est aliquo ho-
nore dignus (timentes autē dñm) id est vere
virtuosos licet pauperes (glorificat). i. glo-
riosos reputat et honorat. scit eni in his ha-
bitare deum. Octava

Qui iurat primo suo et nō decipit: qui
pecuniā suam nō dedit ad vsuram: et mu-
nera super innocentem nō accepit.

Qui iurat primo suo). i. firmiter pmitit.
(et nō decipit) qz pmissu reddit. hoc est si iu-
rat implet qd pmissit. Nonā (qui pecuniam
suam nō dedit ad vsuram). i. nō expetit sup-
abundantiā tpalem qz est vsura spūalis que
est exercenda vt p̄dicatio. Sed vt dicit Hie-
ronymus. ex pecunia dñi. i. ex p̄dicatōne ver-
bi dei licz victu et vestitu accipe et qui plus
requirere voluerit i vsurā reputabit. Decima
(et munera sup innocentē nō accepit) ad de-
primendū causas innocentis et ad supandū

eum in causa sua. sequitur conclusio.

Qui facit hec: nō mouebitur in eternū.

Qui facit hec predicta tam priora q̄ posteriora et qui sic militat in via (nō mouebit in eternū) q̄ in p̄nti nō mouebitur a statu gratie et sic pueniet in futuro ad statum glorie et regnabit in patria. **Iste ergo habitabit nunc in dei tabernaculo et requiescet postea in monte eius sancto et nō diuidetur ab ipso.** Et nota q̄ dicit. facit hec. vt ad actū nos inuiter et opandum non solū ad dicendū et cantandū. **Uñ Augustin⁹. Caue ne bene cantes et male viuas.** **Oratio.**

Concede nobis p̄ssime deus sine macula ingredi ecclesiā tuam et auerte nos a dolis primi et vsuris et dum hec fm tuum seruamus p̄ceptum non cōmoueamur ab emulis supplicis in eternum. Per do.

Psalmus de christi ad patrem oratione in susceptōne p̄sone humane et gratiarum p̄ beneficijs actōne. ps. xv.

Conserua me domine qm̄ speraui in te: dixi dño deus meus es tu: qm̄ bonorū meorū non eges.

Auctor psalmi p̄ph̄a dauid. **Titulus hic est.** **Tituli inscriptio ipi dauid.** i. regnū christi de quo hic agit qd̄ inscriptōe tituli significatur: attribuit dauid. i. christo manu fortis. qui est verus rex iudeorū. i. oīm vere p̄sistentiū. **Hunc titulū noluit mutare Pilatus** q̄ quis nescius. signauit q̄ regnū christi per passionis victoriā acquisitū nō destrueretur. **In p̄cedenti ergo ps̄.** quesuit quis habitabit in tabernaculo. et responsus est q̄ ille qui habet virtutes. in isto subiūgit de illo p̄ quē habentur virtutes. i. de christo qui hic orat. **Materia:** Christi passio et resurrectio et ad dexterā p̄ris assumptio. **Intentio:** hmoi christi passionē resurrectionē et assumptiōz firmiter credere et ne aliquis contradicat monere: nosq̄ ad christi regnū qd̄ nobis p̄ hoc acquiritur inuitare. **S̄ntia in generali:** p̄pheta in isto psalmo loquit in p̄sone christi qui orat et petit a deo p̄ se cōseruari ei⁹ gr̄as refert q̄ sua virtute iniquitatez seculi superauit et post resurrectionis gloriā in delectatōnib⁹ dextere sue eum collocauit. **S̄ntia in speciali.** **Christus ergo fm boīez ad p̄rem orans ait.** (Cōserua) et custodi inter p̄cula (me dñe) pater et quos mihi dedisti (qm̄ speraui in te) nō in me. **Hoc dicit p̄ infirmatib⁹ membris suis que transformat in se.** Nos enī qui puri boīes su-

m̄s cōseruari indigemus (dixi) sibi (domino) meo patri (deus meus es tu) id est mei hominis: et in eo q̄ sum homo. **Et vere deus** (quoniam bonorum meorum non eges) **Non enim tu indiges meo seruitio sed ego potius tuo beneficio:** Unde li. quoniam. nō est causale sed adiunctiū. quasi diceret. non causa sed signum est et euidentia tue diuinitatis q̄ tu non indiges bonis meis. **Deinde conuertens se ad auditores narrat que bona dñs pater sibi fecerit. d.**

Sanctis qui sunt in terra eius: imificauit omnes voluntates meas in eis.

Sanctis scilicet apostolis et alijs fidelibus (qui sunt in terra eius) scilicet in ecclesia sancta vel qui in terra vinentium spem suam fixerunt quorum cōuersatio est in celis (imificauit) dominus pater id est miras fecit et mirabiliter impleuit (omnes voluntates meas) et desideria. et hoc fecit non extra eos sed (in eis) id est in p̄fectu eorum. **Vel (in eis)** id est inter eos. **Voluntas enim christi erat** vt illi fierent de impijs p̄i et iusti. de terrenis celestes et sancti. de filijs diaboli filij dei. **Fm illud apostoli hec est voluntas dei sanctificatio vestra.** quam dominus pater in eis mirabiliter adimpleuit. **Sed prius**

Multiplicate sunt infirmitates eorum: postea accelerauerunt.

Multiplicate sunt infirmitates eorum id est multiplices intellexerunt suas esse infirmitates quia nihil perfectum habuit lex. et non ad perniciem sed vt gratiam desiderarent. vnde addit (postea accelerauerunt) currentes ad medicum vt eos sanaret. ad medicinam penitentie vt purgaret. ad postulandam gratiam que confirmaret. ad impetrandam gloriā que consummaret. **Unde enī propriam cognoscunt infirmitatem inde citius festinant ad sanitates.** **Et quia infirmos et peccatores humiliter se confitentur ideo a celesti medico sanari promerentur. et idcirco adiunctum est.**

Non cōgregabo cōuenticula eorū de sanguinib⁹ nec memor ero nom̄ eorū per labia mea.

Nō cōgregabo cōuenticula eorū de sanguinib⁹. i. nō erūt p̄uentus eorū carnales s̄ spūales. nec sanguinib⁹ pecorū p̄piciatus cōgregabo eos et p̄struā meā ecciam. spūalis est enī religio noui testamenti. (nec memor ero nom̄ eorum) que peccando sibi acquisierūt scdm̄ culpe qualitatem. sc̄ culpe p̄o quibus sunt noīa corrigantur. q̄ spūali immutatōe

obliscuntur quid fuerunt (per labia mea)
vocando eos ultra peccatores vel inimicos
vel homines sed iustos fratres et dei filios.
Quia ergo in hereditate domini transferun-
tur recte subiungitur.

Dñs pars hereditatis mee et calicis mei
tu es qui restituas hereditatem meam mihi.

Dñs scz pater. est pars. i. portio et premi-
um (hereditatis mee). i. sanctorum qui sunt he-
reditas mea. **E**l (pars hereditatis mee) id est
portio hereditaria mei et meorum. q. d. habe-
bunt et possidebunt mecum hereditatem ipsam do-
minum (et pars calicis mei). i. premium et mer-
ces mee passionis sz et ipse calix. i. portio mea
delectabilis. **E**legant alij partes terrenas po-
rtae et sancto est deus. **B**ibant alij volupta-
tes mortiferas: ego et mei bibemus deum. De-
inde puerens se ad dñm ait. (tu es) o dñe pa-
ter (qui restituas hereditatem meam mihi). i. fide-
les meos qui p peccatum pierant. **H**oc est qd
in euangelio dicitur. nemo venit ad me nisi
pater meus traxerit eum. **D**icitur aut christus
hereditas nra qz ipse pascit et vscit nos et hic
et in patria et nos dicimur hereditas et regnum
illius qz extollit nos et regnat in nobis. **S**z
nemo putet se hereditatem nisi preclarus sit.
quia sequitur.

Funes ceciderunt in preclaris: etenim heredi-
tas mea preclara est mihi.

Funes quibus diuiduntur hereditatum por-
tiones (ceciderunt) mihi quasi sorte (in pre-
claris). i. in sanctis siue inter sanctos qui di-
uina electione christo cesserunt. **S**icut enim nos
diuidim? hereditatem nram funibus sic deus si-
de spe et charitate suis hereditatem diuisit. sup
quos ceciderunt isti funes ipsi in hereditatem
deo puenerunt. **N**on aut ceciderunt nisi in pre-
claris quibus magis placuit celestis claritas
qz terrena. spuales virtutes plusqz tpales bo-
nores. (etenim hereditas mea). i. ecclesia fidelis-
um (preclara est mihi) p habundantiam gratie
et sanctitatis licet non mundo ubi sancti abie-
cti videntur pueris sicut funis in diuisione
ne possessionum aliquam cadit alteri in pulchro:
alteri in turpi. sic in diuisione hominum illi sup
quos funes christi ceciderunt ornamento vir-
tutum sunt pulchri. qui aut diabolo contige-
runt vicioz sordibus sunt deturpati. vnde.

Benedicam dñm qui tribuit mihi intel-
lectum: insup et vsqz ad noctem increpue-
runt me renes mei.

Bndicā dñm) scz prem grās et agendo (q
tribuit mihi intellectum). i. intelligētes ad co-

gnoscentium creatorē. **E**l (mihi). i. membris
meis mihi coniunctis (intellectum) quo deū co-
gnouerunt quo contemptis tpalibus spūalia in-
tellegerunt. **U**n. hec est aut vita eterna vt co-
gnoscant te verū deum et quem misisti iesum
christum. (insup). i. de hoc benedicam do-
minum qz (vsqz ad noctem). id est vsqz ad mor-
tem (increpauerunt me). i. increpauerunt et p-
secuti sunt blasphemis et iniurijs. **N**am de
increpo increpas. repitur increpauit et incre-
pui. increpatū et increpitem. (renes mei) id est
iudei et quibus scdm carnem exiui. **E**t sic in
pseris et aduersis grāias agit et deum be-
nedit. **U**nde nos iste versus instruit vt lau-
demus deum in donis suis et prospis et insup
in flagellis et aduersis. vnde et sequit.

Prouidebā dñm in conspectu meo semp:
qm a dextris est mihi ne commouear.

Prouidebā dñm in conspectu meo semp) id
est cōtinue nō abstuli oculum meū ab eo qui
semp est puidens qz in eum post ista tempo-
ralia pacta recurremur. (qm a dextris est mi-
hi). i. fauens mihi ppius assistit et protegit.
(ne commouear) aliquo motu inordinato ex in-
iurijs vel causis alijs. sed vt in eo stabilis p-
maneam. **H**inc trabe exemplū quo peccata
vitentur. qui enī deū semp acie mentis intue-
tur hic neqz pseris extollitur neqz aduersis
frangitur nec peccatis inclinatur. **I**n cun-
ctis ergo que agimus que loquimur que co-
gitamus si dñm vt oīm inspectore auxiliato-
rem iudicem et remuneratore semp in conspe-
ctu nro puidemus vt neqz amore neqz timo-
re alicuius rei ab ei? voluntate discordem?
erit vtiqz a dextris nobis ne de bono ad ma-
lum commoueamur et offendamus.

Propter hoc letatum est cor meum et ex-
ultauit lingua mea: insup et caro mea re-
quiescet in spe.

Propter hoc). i. hmoi assistentia et adiuto-
rium (letatum est cor meum) gaudio interi-
ori (et exultauit lingua mea) gaudio exteriori
qd prumpit in voce hoc est ideo et in cogi-
tationibus et in verbis est exaltatio. hoc est ple-
na leticia que et corde bilari pcipitur et ala-
cri sermone pfertur. (insup) preter pdicta (et
caro mea) non deficiet in interitu. sed (requi-
escet) in sepulchro sine putrefactione p tridu-
um sepulture (in spe) resurrectionis future. **E**x
si nos spūaliter letamur. et caput nrm imita-
mur spem certam habemus qm simul cum
ipso resurgemus. vt vbi caput pcessit et mem-
bra sequantur. et subiungit in qua spe.

Quoniam nō derelinques aīam meam
in inferno: nec dabis sanctum tuum vi-
dere corruptionem.

Quā non derelinques). i. nō patieris com-
muni more aliorū detineri (aīam meam) quā
habeo vt verus homo (in inferno) scz in lū-
bo sanctorū patrū immo et ipa aīa christi bea-
tas animas ibi nō dereliquit (nec dabis san-
ctum tuum). i. non pmitteres corpus meū im-
pollutum et a te sanctificatū (videre corruptio-
nem. i. expiri putrefactionē vel incineratio-
nem). Et sic factū est qz aīa que ad infernum
descendit vt electos suos inde eīceret et dia-
bolum ligaret non est ibi derelicta sed rediit
ad corpus die tertia et corpus bñficio diuī-
nitatis sibi semp vnite defendebatur ab inci-
neratione. Immo

Notas mihi fecisti vias vite: adimple-
bis me leticia cū vultu tuo: delectatōes
in dextera tua vsqz in finem.

Notas mihi fecisti vias vite) accelerando
tps resurrectionis mee) adimplebis me leti-
cia cum vultu tuo). i. assumptus de tua ma-
nifesta visione et claritate diuina letabor (de-
lectatōes) vite eterne erunt mihi (in dextera
tua) posito (vsqz in finem) psummantē nō cō-
sumentē. i. eternaliter qz christus assumptus
sederat ad dexterā p̄ris. et hec dignitas sessio-
nis inherit christo homini semp et sine fine. s̄
qz et de sanctis intelligi sic p̄r. (Notas feci-
sti) p me (mihi). i. meis in quibz ego sum (vias
as vite). i. vias humilitatis et opa quibz ad
vitam redeant. (adimplebis me). i. meos in
futuro (leticia cum vultu tuo) vt nil vltra de-
siderent cum tefacie ad faciem viderint et in-
terim sunt eis delectatōes in via huius vite
(in dextera tua). i. in fauore et p̄piciatōe tua.
(vsqz in finē). i. vsqz ad p̄sumatōz bñtudinīs
eterne. Vel (delectatōes). i. sufficientia oīm
bonoz delectabiliū erūt eis (in dextera tua)
id est in eterna beatitudine (vsqz in finem) id
est p̄fecte et semp.

Oratio

Conserva dñe sperantes in te et effice vo-
luntates tuas nobiscum vt clarificati leticia
resurrectōis tue mereamur a dextris tuis cū
omnibz sanctis delectari. Per do.

Oratio christi tēpore sue passionis
instante vel cuiuslibet fidelis et iusti posi-
ti in tribulatōne: ps. xvi.

Exaudi domine iu-
sticiam meam: intende deprecatio-
nem meam.

Auctor psalmi p̄beta David. Titulus ta-
lis. O ratio david. Hoc est: oīo huius psal-
mi cōuenit significato David. i. christo adiū-
cta sibi voce corpis eius qd est ecclia. Quod
ergo sup orauit iterū cum membris hic orat
nō p sua vtilitate sed p nra necessitate. Abri-
sti enī oīo est fidelīū institutio. sicut enī fien-
do Lazarū charitatē p̄mi habere nos do-
cuit: ita orauit vt formā orandi nobis p̄pone-
ret. Materia: oratio christi tpe passionis sue
instante vel fidelis et iusti in tribulatōe. In-
tentio: nos ad oīdē monere vt exemplo sui
studeamus in necessitatibz semp orare. Sen-
tentia in generali: p̄beta in isto psalmo in p-
sona christi vel viri fidelis et iusti in magna
tribulatōe corpis vī aīe positi petit inde di-
uinitus liberari. Snia in speciali: christus
ergo scdm hoīez ad p̄rem orans adiuncta sibi
voce corpis ait. (Exaudi dñe iusticiā me-
am) nō a me sed a te mihi datam. Iusticia enī
vīm vocis habet apud deum et penetrat ce-
lum. felix qui talem ad orandum se preparat
vt in oratione iusticiam suam pretendere va-
leat et nihil nisi quod iuste conferendum est
orare presumat et pro iusticia (intende) id est
diligenter ausculta (deprecationem meam)
que est de malis amouendis et cauendis. Et
non solum intendas deprecationem meam.

Sed et

Auribus percipe orationem meam: non
in labijs dolosis.

Auribus percipe) id est p̄fecte cape non
transitorie (orationem meam) que est de bo-
nis sibi et suis adhibendis et conseruandis.
Orationē inquam (non in labijs dolosis) p-
latam. Sicut est oratio illorum qui dicunt
domine domine et non faciunt voluntatem
patris. Vel illorum qui aliud petunt et ali-
ud in corde versant. Labia enim dolosa es-
sent si ab equitate vel intentione verba discor-
darent. Deinde subiungit quid petit. quasi
diceret. hoc peto. vt

De vultu tuo iudicium meum p̄deat
oculi tui videant equitatem.

De vultu tuo) qui oīa videt nec alterius
testimonio eget. i. de manifesta noticia tua.
(iudiciū meū p̄deat). i. creat vel esse appareat
id est iudica me fm illa q in me respicis et co-
gnoscis q nullū habeo p̄cēm (oculi tui). i. cō-
tuitio diuinitatis tue (videāt equitatē) vt fa-
cias mihi fm eam nō fm voluntatem hoīm
et mihi des remedium. aduersarijs vero fm
suū demeritū. Jam autē fac qd peto a te quia
tu qui omnia vides.

Probasti cor meū et visitasti nocte: igne
me examinasti et non est inuenta in me
iniquitas.

Probasti cor meū quod cōspectui tuo sem-
per pater (et visitasti nocte). i. tribulatione. q̄-
si diceret. cor meum visitatōne tribulationis
probatū est: que tribulatio et nox dicitur q̄
perturbat: et ignis q̄ exurit. **U**n subdit (igne)
scilicet tribulatōnis (me examinasti) sicut me
tallus (et nō est inuenta in me iniquitas) quā
vstio coqueret. id est inuētus sum immunis
a peccato. **D**ebent ergo sancti vni sēp exa-
minare cor suum vt illud ante oculos dei si-
ne iniquitate habeant pbatur. **E**t adeo sum
iustus et sine iniquitate.

Et nō loquatur os meum opera hoīm:
ppter verba labioꝝ tuorū ego custodiui
vias duras.

Et non loquatur os meum opa hoīm id
est vt nō aliud pcedat de ore meo q̄ quod ad
gloriam et laudem tuā prinet nō ad opa ho-
minum que ppter voluntatez tuam faciunt. i.
vt nihil nisi tuum loquar et in lingua non
peccem quod est pfectorum. vt dicit **A**mbro-
sius. **N**ō mediocre piculum est cum habeas
tanta eloquia dei et opa que fecit illis ppter
missis loquaris et audias que seculi sunt. **E**t
quis ita innocens sum tamē ppter verba la-
bioꝝ tuorū scz mandata et cōsilia cōplen-
da (ego custodiui vias) tribulationū vel vir-
tutum et bonorum opm (duras) scz nolenti-
bus sz suauis volentibz. **E**t ergo

Perfice gressus meos in semitis tuis:
vt nō moueantur vestigia mea.

Perfice vsq; in finem quia a deo est inci-
pere et a deo est finire. (gressus meos). i. ope-
rum meorū actus (in semitis tuis). i. in perfe-
ctorum mandatorū tuorū artis et angustis
vijs (vt vestigia mea). i. imitatores mei qui-
bus est imp̄ssa forma iusticie (nō moueātur)
a te vel a me. **B**ene siquidē sequar pergit vbi
ille qui exemplū prebet rectus inceserit. **U**el
(vt nō moueantur vestigia mea) recedendo a
veritatis via. neq; enī sufficit pfecta agere nī
si cōtingat in ip̄is firmiter pmanere.

Ego clamaui qm̄ exaudisti me deus: in-
clina aurē tuā mibi et exaudi verba mea.

Ego clamaui nunc et valida intentōne p-
ces direxi. (qm̄ exaudisti me deus) alio tem-
pore. q. d. exaudisti prioris clamoris inui-
tat me ad iterandū clamorē. et ex hoc q̄ au-
disti me ausus sum inuocare te habēs spem

iterum de exauditiōne. et ideo sicut p̄sueuisti
(inclina aurē tuā) scz miscōdie et clementie
(mibi) humili sicut medicus egroto. (et exan-
di) ad effectū pducendo (verba mea) quibus
loquor ad te orando. hec scz

Mirifica miscōdias tuas: qui saluos fa-
cis sperantes in te.

Mirifica miscōdias tuas. i. in noua et fac-
ias nouas ac mirabiles circa me q̄ hoies ad-
mirantur eas. **M**ira enī sunt que noua sunt
et ne vilescant miscōdie tue et minus amentur
Tu dico (qui saluos facis sperantes in te) nō
plumes de se. **M**ira sunt et noua que in
carne christus gessit que iudei mirati sunt sz
credere noluerunt et quotidie mirificat dñs
miscōdias suas ex iniusto iustum faciendo.

Resistentibz dextere tue custodi me: vt
pupillam oculi.

Resistentibz dextere tue. i. ab imp̄is qui
resistunt p̄tēctōni tue et fauore quo mibi fa-
ues: seu quem mibi facis et ostendis. (custo-
di me) ab omī occasione lesionis. ne iniusti-
cia iusticia premat. nequa obuians tentatio
me frangat vel seducat (vt pupillaz oculi). i.
ita tenere et diligenter sicut bō custodit pu-
pillam oculi sui qui diligenter custoditur q̄
nil tam diligitur. ita q̄ nō possint mibi noc-
re vel finaliter p̄ualere.

Sub vmbra alarū tuarū ptege me: a fa-
cie impioꝝ qui me afflixerunt.

Sub vmbra alarū tuarū id est sub mu-
nimento charitatis et misericordie tue (pre-
ge me) vt gallina pullos (a facie) id est ab in-
stantia et infestatōne impioꝝ scilicet des-
monum et malorum hominū qui me affli-
xerunt persequendo. **M**isericordia qua gra-
tiam impendit et charitas que gratiam im-
pensam custodit: ale dei spirituales sunt qui-
bus nos protegit quia ab estu refrigerant vi-
ciorum et ab afflictōne tempant impioꝝ.
Et subiungit quō afflixerunt. d.

Inimici mei aīam meā circūdederunt:
adipem suū cluserūt: os eoꝝ locutum
est superbiam.

Inimici mei aīam meā. i. me. ponēdo p̄tē-
pro toto (circūdederūt) diuersis tentationi-
bus consilijs et machinationibz querentes
vitam meam tollere et me p̄dere (adipem su-
um). i. viscera misericordie (cluserunt). i. in-
tus clauserunt omnino erga me. p̄sequen-
do me absq; vlla miscōdia. et obstinate (os eo-
rum locutum est) superbiam cōtra deū et primū.

Quidam cogitant superbiam. quidam lo-
quuntur. quidā faciunt. quidam alijs signis
exprimunt et nō est aliqd membrū in hoīe in
quo nō regnet quandoq; supbia.

Proicientes me nūc circūdederūt me:
oculos suos statuerūt declinare in terrā

Proicientes me). i. tentantes me pñcere
ab omni honore et bono spūali (nūc circū-
dederunt me) tendentes insidias circūquaq;
ne possim euadere. qz (oculos suos) scz cor-
dis. i. pñderatōnem et intentionē (statuerūt)
id est deliberauerūt et firmauerūt: quasi ex p-
posito (declinare) et flectere (in terrā). i. in ista
terrena nō leuare ad deum et celestia nō atten-
dentes spūalem iacturam sed vtilitatem ter-
renam quia non habendo respectū ad deum
sed quasi auertendo se ab eo plus timebāt
pdere tpalia q̄ eterna.

Susceperūt me sicut leo patus ad pre-
dam: et sicut catulus leonis habitans in
abditis.

Susceperūt me). i. suscipere auidē conati
sunt et parati sunt (sicut leo paratus ad pre-
dam). i. aperte me psequentes cū magna cru-
delitate. (et sicut catulus leonis habitans in
abditis). i. in absconditis et insiliens insidijs
quia cum hoc etiā latenter et sidiōse me pse-
quantur. **N**os est enī malis vota sua tege-
re. vt latenter possint ea pficere qm̄ male
agūt odit lucem. **S**z tu qui dissimulando vi-
deris dormire et iniquitatē hoīm nō curare.

Exurge dñe preueni eum et supplantā
eum: eripe aīam meā ab impio. frameam
tuam ab inimicis manus tue.

Exurge) (dñe) p ostensionē tue potentie
(preueni eum). i. eos scz impium et suos a si-
mili currentis ne ad plementū voluntatis
sue pcedant (et supplantā). i. decipe (eum) a si-
mili luctantis. i. subuertere eos et deice ineffi-
caces faciēdo et a suo pposito frustrando (eri-
pe) et libera (animā meam). i. me (ab impio)
scz diabolo vel homine malo (frameam tuā)
id est gladiū seu potestatem et potentiā quam
dedisti eis. quia a te acceperūt qua abutun-
tur psequendo bonos et uerē et auferē ab inimi-
cis manus) et virtutis (tue) qz aduersantur
tue potentie.

Dñe a paucis te terra diuide eos in vi-
ta eoz: et de absconditis tuis adimple-
tus est venter eorum.

Dñe a paucis). i. iustis et electis qui pau-
ci sunt comparatiue. **M**ulti enim sunt vocati
pauci vero electi. (de terra) viuentium scz ec-

clesia (diuide) et sepa (eos) scz malos p mō-
res et merita (in vita eoz). i. q̄ diu viuunt ne
possint nocere bonis. et postea etiam diuide
eos p mō. qz (de absconditis tuis). i. pec-
catis que deus nō nouit per approbatōem s;
phibet et que tanq̄ tenebre abscondunt a lu-
mine veritatis tue (adimpletus est venter eo-
rum). i. satiata est carnalitas et desiderij eo-
rum vel plena est memoria eorum vt obliuiscantur domini.

Saturati sunt filijs: et diuiserunt reli-
quias suas paruulis suis.

Saturati sunt filijs). i. opibus malis qz
sati fecerūt sibi in prauitatib; suis. **O**pa enī
dicunt filij: et sicut bona opera filij boni. ita
mala mali et ita saturati sunt qz (diuiserunt)
et dereliquerūt (reliquias suas) scz peccatoz
et maledictōis (paruulis suis). i. posteris eo-
rum imitatoribus quia traducūt ea ad poste-
ros. ita illi satiati sunt immundicia. **S**z qz
ad hoc nra tendit oratio nostreq; deuotōnis
affectus nra opa nostre patientie exercitia vt
gloria dñi saciari valeamus subiungit.

Ego autē in iusticia apparebo conspectui
tuo: satiabor cum apparuerit gloria tua.

Ego autē) potius (in iusticia) quod est mā-
data tua adimplere (apparebo) p̄spectui tuo)
id est in pñtia tua nūc p gratiam tuā iuste vi-
uendo. et (satiabor) in futuro celesti refectōne
et replebor omni gaudio vel eo quod nunc
desidero. **Q**ui enī nunc esuriunt et sitiunt iu-
sticiam tunc satiabunt ea (cum apparuerit) et
manifestabit sanctis (gloria tua) eterna que
satiat appetitū humanū eo qz ibi cōsequitur
bonū infinitū. **F**elices qui pñtium delictarū
et vanitatū obliu merebunt ibi saciari.

Conuerte dñe oculos cordis **D**ño
nri ad cernendū tui iudiciij veritatē vt dum
hic igne spūali pbamur de tuis in eternū cō-
spectib; cū fructu iusticie satiemur. **P**er d.

Gloria christi et ecclesie gratias agen-
tis p sua liberatōne de oīm inimicoz su-
orum multiplici liberatōe. **p̄s. xvij.**

Alligā te domine

fortitudo mea: dñs firmamentum
meū et refugium meū et liberator me?

Auctor psalmi propheta dauid. **T**itulus
hic est. **I**n finē verba canticī huius. **zē.** **I**d
est verba canticī huius scilicet de his vnde
habendum est canticum id est delectatio et
leticia sunt attribuenda dauid. id est manu
forti christo scdm caput et secundū corpus

elus. i. ecclesiam puero propter puritatem et obedientiam domini id est dei patris. **Dauid** dico fideles suos in finem dirigenti id est in summum bonum que verba locutus est in eterna sua locutione christus totus scilicet caput et corpus. domino id est ad honores domini patris in die id est pro die vel in die id est in consideratione illius diei scilicet resurrectionis christi qua die eripuit eum id est christum. secundum caput et corpus. dominus pater de manu saul id est de potestate mortis christum in re et membra in spe et tandem eripuit et in re et de manu omnium inimicorum suorum id est de potestate indeorum secundum caput et de potestate demonum secundum corpus et membra. **Et bene saul persecutor dauid** mors dicitur quesola nos persequitur. nisi enim mortales essemus nihil nobis facere posset inimicus. **Et per hac spirituali liberatione totus christus agens gratias deo dixit:** que sequuntur in psalmo. **Qui ergo supra per liberationem obtinenda orauit nunc per ea obtenta gratias agit.** **Patet:** gratiarum actio de multiplici liberatione ab inimicis et periculis. **Intentio:** ad gratiarum actionem monere per homini liberationem. **Nota in generali propheta in isto psalmo in persona christi et ecclesie gratias agit per sua multiplici liberatione tam a tentationibus variis quam a persequentibus inimicis fortissimis.** **Psalmus iste multa pertinet sacramenta et diuersa ecclesie tempora.** Ea autem que primo hic ponuntur pertinent indifferenter in voce christi seu ecclesie accipi et ad vtriusque personam referri. **Nota in speciali:** de spirituali ergo liberatione christus integer gratias agens ait. (**Diligam te domine**) qui dignus es omni dilectione quia es (fortitudo mea) effectiue scilicet per quem sum fortis ad resistendum aduersariis. ad exercendum bona. ad tolerandum mala et expugnandum tentamenta. **Deinde mutans personam de eo hominibus loquitur.** d. (**dominus est firmamentum meum**) per quem sum tutus habens in eo firmum fundamentum ne ventis tentationum mouear. (et refugium meum) ad quem refugio ab omni pressura ne in periculis peream (et liberator meus) a conformitate malorum et parte inimicorum.

Deus meus adiutor meus: et sperabo in eum.

Deus meus quia me creauit ex nihilo (adiutor meus) et cooperatur in bono (et ideo) sperabo et totam spem ponam in eum per quem saluabor in futuro et non in aliis. **Hoc distat inter deum et dominum** quia deus nomen est nature sed dominus nomen est officii. **Illud pertinet ad maiestatem et dignitatem** que ipse est: hoc pertinet ad

potestatem et dominium quod in nobis exercet. **Ibi ostendit nobis quid amemus:** hic autem quid timeamus. in vtroque quod credamus quid speremus quid amemus.

Protector meus et cornu salutis mee et susceptor meus.

Protector meus a conuentu malignantium tanquam scutum quia me protegit contra insidias et defendit a malis (et cornu salutis mee). i. firma propugnatio ad salutem et celsitudo salutis ad repellendos et dissipandos inimicos meos fortes. **Sicut enim cornu eminet ita ipse est eminentis nostra salus.** **Loquitur secundum similitudinem sumptam de animalibus cornutis** que cornu salutem suam defendunt. (et susceptor meus) me tanquam medicus infirmum suscipiens ad sanandum. et ideo non ingratus.

Laudans inuocabo dominum: et ab inimicis meis saluus ero.

Laudans non me sed dominum per conuersionem maiorum et adoptionem bonorum et non meam gloriam sed domini querens (in uocabo dominum) ad perseuerandum (et sic) ab inimicis meis omnibus scilicet visibilibus et invisibilibus (saluus ero) per suum adiutorium quia mihi nocere non poterunt. **Ecce quanta est uirtus laudare deum.** Si enim et in prosperis et in aduersis deum toto corde laudaueris nullus poterit tibi nocere inimicus.

Et merito ab inimicis saluari desidero quia.

Circumdederunt me dolores mortis: et torrentes iniquitatis turbauerunt me.

Circumdederunt me undique (dolores) non de rebus mundi sed (mortis). i. insidie inimicorum in quibus satagunt me ad mortem trahere qui et per inuidiam dolent me viuere. (et torrentes iniquitatis). i. transitorij impetus iniquorum et persecutorum malitiose cum impetu venientes sicut inundationes torrentium (circumdauerunt me) torrendo et egerunt ut me turbarent nam fecerunt me pauere ac tristari et mestum esse.

Dolores inferi circūderunt me: poccupauerunt me laquei mortis.

Dolores inferi id est dolores inuidie que ducunt ad infernum sicut inuidia diaboli ducta est mors in mundum (circūdederunt me) quia erant in circūdantibus meis ex omni parte (poccupauerunt me) et perueniunt ad nocendum mihi (laquei mortis). i. deceptiones inimicorum quas tendebant ut caperent me ad mortem sicut auis capitur laqueo. **Sed quia in angustiis et periculis est recurrendum ad auxilium diuinum** magis quam humanum subiungit.

In tribulatione inuocaui dñm: et ad te
iun meum clamaui.

In hac tãta tribulatione et necessitate mea
et pressura inuocaui totis viribus (dñm) ad
iutorem qđ est unicū inter mala remediū (et
ad deū meum) nō alienū (clamaui) valide qđ
plus est qđ inuocare qđ notat intentionē in
uocatiois. Si ergo te circumdāt dolores et la
quei mortis et inferi si perturbatōes iniquita
tis: intus in corde inuoca dñm et toto cordis
affectu clama ad deū tuū et eripiet te de omni
tribulatione. vnde subditur.

Et exaudiuit te templo scō suo vocem
meam: et clamor meus in cōspectu eius
introiuit in aures eius.

Et exaudiuit de templo scō suo vocē meā
id est de celo qđ est templū glorie dei vel de
corde meo in quo de⁹ habitat (et clamor me
us). i. deuota oratio qui est in p̄spectu eius
id est quē nō corā hoīb⁹ s; corā deo intus in
p̄scientia habeo qui nō tam vocis est qđ cor
dis qđ mentis n̄re desiderii clamor est in cō
spectu dei (introiuit) a fili fidelis nunciū (in
aures) potentie et clemētie (eius) hoc autē mo
do audit qđ tpe aduentus christi p̄dicantib⁹
apostolis.

Cōmota est et contremuit terra: funda
menta montiū cōturbata sunt et cōmo
ta sunt: qm̄ iratus est eis.

Cōmota est intus ad penitentiā (et) post
etiā (cōtremuit) extra p̄ peccatis audito qđ fu
turum esset iudiciū (terra). i. peccatores seu
terrena carnaliū corda (fundamēta montiū)
id est diuitie quib⁹ innituntur supbi et falsa
spes mundi (cōturbata sunt et cōmota sunt). i.
sublata vt iam spes mundi nō habeat firmā
mentū in cordib⁹ hoīm. spes enī mūdi abijt
quā deus odit. (qm̄ iratus est eis). i. qđ inno
tuit eis ira dei sup se ventura si nō mutaren
tur. Et ita.

Ascendit fumus in ira eius: et ignis a fa
cie ei⁹ exarsit: carbonēs succēsi sūt ab eo.

Ascendit fumus. i. lachrymosa p̄punctio
et dep̄catio penitentiū. Fumus enī lachry
mas p̄uocat et in altū ascendit. (in ira eius). i.
in p̄sideratōe ire eius cū nouissent quid mi
netur deus (et) post p̄niam (ignis) charitatis
et amoris (a facie). i. noticiā eius (exarsit) et ar
dere cepit et ita (carbonēs). i. peccatores tene
brofi et frigidi ac desperatōe extincti et mor
tui succēsi sunt ab eo s; igne ad amorē dei
et rursus reuixerint. Et qđ ordine et quō bec
facta sunt demonstrat cum dicitur

Inclinauit celos et descendit: et caligo
sub pedibus eius.

Inclinauit celos). i. et inaniuit et humili
auit se verbū vt p̄pter hoīm infirmitatē car
nem sumeret (et descendit) ad nos venit et ita
etiā humiliauit celestia subdens angelos hu
mane nature (et caligo). i. diabolus qđ hoīm
mentes obnubilat est (sub pedib⁹ eius) et dñi
p̄tate calcat qđ vñ humilis in carne apparuit
inde principē tenebrarū oīmōda subiectōe p̄
strauit et ecclesie sue p̄sternendū dedit.

Et ascendit sup cherubin et volauit: vo
lauit super pennas ventoꝝ.

Et ipse qui descendit (ascendit sup cheru
bin qđ interpretatur plenitudo scientie. i. oēm
modū sciētie excedit. qđ caro passa sic est et al
tata (et volauit) qđ dilectorib⁹ suis se incōp̄re
hensibile ostendit ne corporeis imaginib⁹ cō
prehendere querāt (volauit) dico (sup p̄nas
ventoꝝ). i. p̄templationē aīarū qđ incōp̄re
hensibilitas eius supat virtutes aīarū quib⁹
se ad deū p̄templandū in altū attollunt nul
lus enī intellectus p̄t ad eum attingere.

Et posuit tenebras latibulū suū. in cir
cūitu eius tabernaculum eius: tenebro
sa aqua in nubibus aeris.

Et posuit tenebras latibulū suū) s; obscū
ritatē sacramētoꝝ in quib⁹ ipse lateret nec sus
os deferet. latuit enī diuinitas in carne remis
sio peccatoꝝ in baptismo. christus in altari
sub panis et vini sacramēto. et quāuis lateat tñ
(in circūitu eius tabernaculū eius). i. creden
tes in quib⁹ hoc tpe habitat et militat ambi
unt eum et adherent ei nec tñ vident eū apte
p̄ scripturas veteres. qđ (tenebrosa aqua in
nubibus aeris). i. obicura scientia et doctrina
est in p̄phetis qui a terrenis eleuati inferiori
bus p̄pluūt verbū dei. Sed lux vera has te
nebras illuminauit. quia

Pre fulgore in p̄spectu eius nubes tran
sierunt: grando et carbonēs ignis.

Pre fulgore). i. a claritate qui est in p̄spes
ctu et manifestatōe (ei⁹) quā manifeste p̄spici
tur (nubes) nō veteris s; noui testamenti s; ap̄
pli viciniū eū p̄teplantes et diuino lumie
ab eo illustrati. Vel (p̄ fulgore). i. p̄fulgide
vt sit vna dictio penultima etiā p̄ducta (nu
bes) in p̄spectu ei⁹ existētes (trāsierunt) de iu
deis ad gētes et ip̄i facti sunt (grando) obiur
gando et dura corda feriendo (et carbonēs
ignis) hūana corda fidei et charitatis ardo
re inflāmando et alios suo exemplo et verbo
ad amorē dei accendendo.

Et intonuit de celo dñs: et altissim⁹ de-
dit vocē suā: grando et carbones ignis.

Et intonuit) minis q̄ sunt de penis eter-
nis. i. sonuit (de celo). i. de p̄dicatorib⁹ (dñs)
qui loquit in eis (et altissimus dedit vocē su-
am) suauem sc̄z p̄missionis que est de p̄mijs
eternis: tanq̄ (grando et carbones ignis) v̄t̄s
Ipsa enī ap̄loz p̄dicatio nō tam ap̄lica erat
q̄ dñica q̄ ip̄e in eis loquebat. **I**uxta ergo
capacitatē audientiū modo minando et terre-
do intonat dñs modo p̄mittendo et demul-
cendo dat vocē: modo vt grando p̄fundens
modo vt ignis accendens.

Et misit sagittas suas et dissipauit eos:
fulgura multiplicauit et cōturbauit eos

Et ad hoc faciendū (misit sagittas suas)
sc̄z p̄dicatores pennis virtutum recta itinera
transuolantes et corda pungentes (et dissipa-
uit) vel disperisit (eos) ad quos missi sunt vt
alijs eoz essent odor vite in vitā: alijs odor
mortis in mortē. (fulgura multiplicauit). i.
miracula choroiscātia in cordib⁹ auditorū et
stupidos reddentia (et p̄turbauit eos) bona
p̄turbatōe sc̄z ad penitentiā. vñ subdit.

Et apparuerūt fontes aquarū: et reuela-
ta sunt fundamenta orbis terrarū.

Et apparuerūt) auditorib⁹ (fontes aquarū)
salientiū in vitā eternā. i. p̄funditates scriptu-
rarum. seu vetus et nouū testamētū que nō
m̄rū spiritalis fontes ceteros ex se scriptura-
rum riuulos emittūt. (et reuelata sunt funda-
menta orbis terrarū). i. reuelati et intellēti sunt
p̄phē qui ante nō intelligebant. sup quos edi-
ficatur orbis terrarū. credens dñō. i. ecclīa vni-
uersalis que de toto orbe colligit cuius fun-
damenta sunt p̄phē q̄ p̄ ip̄os fundata est fi-
des. Et hec oīa facta sunt

Ab increpatōne tua dñe: ab inspiratōne
spiritus ire tue.

Ab increpatōne tua dñe) intus te eos in-
crepantes ab inspiratōe sp̄s ire tue). i. sancto
sp̄u incuriente eis timorē ire tue. **V**el incre-
patōne et inspiratōe accipit chr̄ isti p̄dica-
tionem: q̄ p̄ p̄dicationē increpabat pecca-
tores vt p̄nitāz agerent: et inspirabat vt iram
futurā timerent. **E**t bene postq̄ dixit incre-
patōne adiunxit inspiratōe. tūc enī vñlter
foris increpamur qñ inspiramur intus vt ti-
meamus. Deinde loquit ecclesia vbi osten-
ditur quo ordine ista sunt facta.

Et isit de summo et accepit me: et assump-
sit me de aquis multis.

Dixit) deus pater filiū (de summo). i. de

celo vel de sinu suo (et accepit me) ecclīaz spon-
sam. (et assumpsit me) in hereditatē vocādo:
(de aquis multis). i. de multitudine p̄ploz.
q̄ et multis p̄lis me instituit. **V**el (**D**ixit)
sp̄m sanctū qui est donum de alto (et accepit
me) quasi fugitiuā p̄ grām iustificatē vel p̄-
ficiētē (et assumpsit me) extrahēdo (de aq̄s)
id est vicijs (multis) in altitudinē virtutis et
boni operis.

Eripuit me de inimicis meis fortissimis
et ab his qui oderūt me: qñ confortati
sunt super me.

Eripuit) et saluauit (me de inimicis meis
fortissimis). i. de vicijs que sup omēs inimi-
cos nocent. (et ab his qui oderūt me). i. exte-
riorib⁹ inimicis sc̄z demonib⁹ et malis hoib⁹:
et necesse erat qñ p̄fortati sunt sup me) robo-
re et p̄tate. **S**unt inimici fortes sc̄z hoīes et
maxime p̄p̄inqui. q̄ inimici hoīs domestici
eius. Fortiores sc̄z demones. q̄ non est p̄tās
sup terrā que ei cōpetur. **F**ortissimi sc̄z vicia
carnis q̄ nulla pestis efficacior ad nocendū
q̄ familiaris inimicus.

Preueniūt me in die afflictōnis mee:
et factus est dñs p̄tector meus.

P̄ueniūt me) sc̄z insidijs a seculi currē-
tium priores mihi nocere volētes (in die af-
flictōnis mee) id est in tempore tribulatōnis
et persecutōnis quo me sua persecutōne affli-
gebant (et factus est dñs p̄tector meus) et
auxiliū p̄tra miseras et voluptates p̄gens
me ne succumberē. ip̄e enī cum suis est in tri-
bulatōne eos p̄tendo et liberando aliqñ in
corpe aliqñ in aīa aliqñ in vtroq̄ put videt
necessitatib⁹ et vilitatib⁹ hoīm exp̄dire.

Et eduxit me in latitudinē: saluū me fe-
cit qñ voluit me.

Et) q̄ carnales patiebar angustias (edu-
xit me) de angustia tribulatōis carnis (in lati-
tudinē) p̄solatōis sp̄ialis sc̄z fidei et charita-
tis vt diligerē etiā inimicos. **P**er mala enī dī-
latat deus charitatē et p̄ seuitiā maloz ecclē-
sia crescit numero et merito. (saluū me fecit)
vocando ad fidē et dando p̄seuerantiā (qñ
voluit me). i. q̄ placuit ei. **H**oc est gratis me
elegit nullis p̄cedentib⁹ meritis sed sola sua
beniuolentiā et grā.

Et retribuet mihi dñs fm iusticiā meā:
et fm puritatē manū mearū retribuet
mihi.

Et) post (retribuet mihi dñs) grām p̄ grā
hic in p̄nti (fm iusticiā meā). i. fm meritū bo-
nē voluntatis et fidei quā immisit p̄ miscōiaz

ut vellem bonum. (et sicut puritate manu mearum). id est sicut innocentia meorum operum bonorum que fides promeruit (retribuet mihi) qui dedit ut facerem hoc addit ne quis putet sufficere bonam voluntatem sine operibus cum habeat copiam boni operandi. **Primo** ergo fide et charitate gratis deus prestat deinde pro illis et operibus et illis puenientibus quasi pro meritis retribuet hic pseuerantiam et alia bona. unde subdit.

Quia custodisti vias domini: nec impie gessi a deo meo:

Quia custodisti vias domini. id est precepta eius et latitudinem bonorum operum pseuerando seruauisti nec impie gessi a deo meo recedendo. id est postquam ad illum bene operando accessi ab illo prauicue uiuendo non recessi. Sic utique ad deum directa debent esse nostra itinera ut ultra non sint ad prauitatem operis distorta. Et hoc utriusque ideo habeo quod consideravi iudicia dei que ad custodiendam iusticiam et euitandam impietatem utile est pensare. unde subiungit

Quoniam omnia iudicia eius in conspectu meo: et iusticias eius non repuli a me.

Quoniam omnia iudicia eius tam presentia quam futura (in conspectu meo) semper sunt et mihi placeant que semper attendo ac pseueranti contemplatione considero et approbo quorum quedam sunt in presenti scilicet flagella corrigendorum et tentationes probationum quedam in futuro scilicet premia iustorum et pene impiorum. (et iusticias eius). id est illa iudicia que vidi et inueni iusta (non repuli a me) quasi displicentia tanquam sarcina grauatus vel fragilitate carnis superatus illud quod ceperam dimittendo et ad vomitum redeundo.

Et ero immaculatus cum eo: et obseruabo me ab iniquitate mea.

Et sicut cepi ita postmodum (ero cum eo) id est ei adherens (immaculatus). id est pseuerabo in innocentia mea (et obseruabo me ab iniquitate mea). id est non conuertar ad iniquitatem in qua prius fui. **Vel** (ero immaculatus) sicut de lectione male cogitationis. (et obseruabo me ab iniquitate) operationis que esset (mea) si facerem eam. Tale debet esse nostrum studium: nostrum desiderium ut intus simus immaculati et foris innocui quod vnum sine altero non sufficit.

Et retribuet mihi dominus sicut iusticiam meam: et sicut puritatem manuum mearum in conspectu oculorum eius.

Et retribuet mihi dominus in futuro in retributione iustorum (sicut iusticiam meam) erga primum (et sicut puritatem manuum mearum). id est sicut innocentiam operum quantum ad me in conspectu oculorum eius.

rum eius) quod ipse aspicit quicquid homo in mandatis dei operatur. **Vel** retribuet illud quod est in conspectu eius scilicet eterna que homines non vident sed solus deus. **Supra** ergo dixit sibi pseuerantiam retribuendam in presenti pro fide et charitate et bonis operibus. hic dicit etiam aliud in futuro pro eisdem et pro pseuerante longanimitate sibi retribuendum. Et quod dixerat de iusticia ostendit quod habeat: salubriter nos informans et admonens quod societas bonorum sit appetenda malorum vero fugienda. et c.

Cum sancto sanctus eris: et cum viro innocente innocens eris.

Cum sancto scilicet qui sancte viuunt (sanctus eris) quod propter eius sanctam vitam et exempla ad sancta opera exercenda prouocaris: et sic etiam sanctus eris. (et cum viro innocente) qui malum alijs non facit et vitam suam vicij non corrumpit (innocens eris) nulli nocendo et a vicij abstinentendo. **Tria** notat hic genera bonorum scilicet perfectionis cum dicit. cum sancto sanctus eris. proficiens cum dicit. et cum innocente innocens eris. Incipientes cum subdit. et cum electo electus eris. et promittit quod dignius est de his tribus quod in electione notatur preparatio. in innocentia gratia in presenti. in sanctitate gloria in futuro.

Et cum electo electus eris: et cum puer so peruerteris.

Et cum electo ad bona vite eterne (electus eris) eum imitando. (et cum puer so) in vita et moribus qui opera et facta dei reprehendit. (peruerteris) malis eius exemplis. id est puerus eris. **Et** est hic argumentum a conuictu. quod ex conuictu mores formantur. et qui tangit picem inquinabitur ab ea. **Ecce** due vie tibi ostense sunt una iustorum et salutis: altera reproborum et damnationis. una quam tenent humiles et a domino exaltantur: altera quam tenent superbi et a domino humiliantur. unde et subdit peruertens verba ad deum. **Quoniam** tu populum humilem et c. **Vel** supra conuertit sermonem ad dominum et quasi cum gratiarum actione dicit. o domine merito tecum erunt immaculati: quod tu. **Cum** sancto sanctus eris. id est adiuuas sanctos in sanctitate quod es sanctus natura alios sanctificas gratia. **Et** cum viro innocente innocens eris. id est innocentes adiuuas in innocentia quod innocens es natura. **Et** cum electo electus eris. id est ab eo quem eligis eligeris quod ante quam ipse te eligat tu eum eligas et cum puer so peruerteris. id est a pervertente vias tuas te auertis. **Et** hoc ideo.

Quoniam tu populum humilem saluum facies: et oculos superbiorum humiliabis.

Quoniam tu populum humilem de se non presu-
mentem et penitentiam agentem (saluum facies)
et in celo exaltabis. et contrario (oculos super-
borum). i. superbos qui magni sunt in oculis
suis et penam agere premerunt. Illa enim pars in
qua maxime manifestat gestus superbos po-
nitur per totum scilicet oculi per hominem (humiliabis) et
in infernum deiciet. In penam etiam deus super-
bis resistit humilibus autem dat gratiam. Deinde per-
grediens ecclesia quod enunciauit orat. d.

Quoniam tu illuminas lucernam meam domine: de-
us meus illumina tenebras meas.

Quoniam. i. ex quo (tu illuminas lucernam meam
domine) scilicet apostolos et predicatorum in quibus est lux
et cognitio veritatis qua illuminant alii (de-
us meus illumina) etiam per eos (tenebras meas).
i. alias tenebras peccatorum seu eos qui ad-
huc sunt in tenebris: mihi per predestinationem per-
tinentes. Vel quod (illumina lucernam meam) do-
nando fidem illumina etiam tenebras operum
meorum ut quod teneo credendo sequar operando.
Et rogo et merito.

Quoniam in te eripiar a tentatione: et in deo
meo transgrediar murum.

Quoniam in te. i. per te et non per me. in me enim infir-
mus sum sed in te fortis. (eripiar a tentatione)
diaboli. mundi et carnis. Deinde quasi ex gau-
dio mutat personam dicens (et in deo meo) non
in me. i. in virtute dei mei: non in mea (transgre-
diar murum). i. obstaculum peccatorum qui me im-
pediunt facere bonum et venire ad deum quem mu-
rum inter nos et celum extruimus peccatis
peccata augendo scilicet transgredimur eum per dei
gratiam viciorum pergerit superando. ut ait Grego-
rius. Durus est quicquid in itinere nostro cri-
gitur ne ad deum transcamus? sed hunc murum trans-
gredimur quoniam per amorem eterne patrie quemcumque
in hoc mundo fuerint obiecta calcamus. Et
vere per eum eripiar et in eo transgrediar. quod

Deus meus impolluta via eius: eloquia
domini igne examinata: pector est omnium spe-
rantium in se.

Deus meus) notatius ille absolute stat
ut locum habeat sequens relatio cum dicit (impol-
luta) est (via eius) siue qua venit in nos scilicet fi-
des. siue qua venit ad nos scilicet beata virgo. si-
ue qua venimus ad ipsum scilicet charitas. (eloquia
domini igne examinata). i. precepta etiam eius sunt
adeo munda ut nullis tunctionibus adultera-
ri possint. Vel (eloquia domini) sunt (igne exami-
nata). i. in tribulatione sunt probata et vera in-
uenta quod nunquam deserit sperantes in se. et hic
taliter (pectus est omnium sperantium in se) non presu-

mentium de se quod tales ignis tribulationis non
consumit. et dicit omnium quod nullus excipitur nisi
qui sperare non vult. Et merito sperandum est
in illo.

Quoniam quis deus propter dominum: aut quis de-
us preter deum nostrum?

Quoniam quis) alius est vere (deus propter dominum)
dominus. i. nisi ille qui est omnium dominus qui nos re-
git quem timemus cui merito et debito servi-
mus (aut quis deus est preter deum nostrum?) qui
nos creauit. quem amamus. quem post bonam no-
stram seruitutem in premium expectamus et quasi
hereditatem filii possidemus. quod d. nullus. et
ideo non mirum si per suos pretere ab his qui
nec fortes nec potentes sunt. hec dicit contra
paganos qui multos sibi fingunt deos. Et
ipse est vere

Deus qui precinxit me in virtute: et po-
suit immaculatam viam meam.

Deus qui precinxit. i. premunivit (me vir-
tute) scilicet fide spe et charitate. Vel armauit me
fortitudine et constantia ad aggrediendum ar-
dua et tolerandum difficultates et ad resistendum
hostibus et eorum tentationibus. (et posuit immacu-
latam viam meam) preseruando me sua gratia ne
in maculas peccatorum caderem et dando mihi
gratiam ut innocenter viuam et incedam per huius
vite viam qua ad illum perueniam sicut immacu-
lata est via qua ad me venit.

Qui perfecit pedes meos tanquam ceruorum:
et super excelsa statuens me.

Qui) etiam (perfecit). i. perfectos fecit (pedes
meos). i. amorem meum et animi affectus qui-
bus vado ad eum. et etiam pedes meos corpora-
les scilicet operum meorum gressus (tanquam ceruorum) id
est ad currendum post eum et transiliendum omnia
huius seculi impedimenta agiles. et in bono-
rum operum cursu non deficientes. (et super excel-
sa) scilicet in celo (statuens me) corde. i. figens cor-
dis mei intentionem in supernis et collocans
spem meam in celestibus. Et ipse est.

Qui docet manus meas ad prelium: et po-
suisti ut arcum ereum brachia mea.

Qui) etiam (docet) ab imminentibus insidiis
cautum faciendo (manus meas). i. opera (ad pre-
lium) contra vicia et demones. hoc est dat mihi
prudentiam et docet me bene operari ad super-
randos hostes qui conantur claudere iter ad
celum: et mutando personam subdit. (et posui-
sti ut arcum ereum brachia mea). i. dedisti mihi
inflexibile et infatigabile intentionem bonorum
operum. et ad feriendum et fugandum inimicos.
sicut enim manus brachijs adherent: ita ab

intentione pcedit operatio.

Et dedisti mihi ptectionē salutis tue: et dextera tua suscepit me.

Et dedisti mihi ptectionē salutis tue). i. ptectionē qua saluasti me et protexisti me ad salutem. et dicit (tue). i. quā tu fecisti. q. d. pte dicta nō sufficeret et fortitudo mea parū posset nisi ptectio tua adesset. (et dextera tua) id est fauor gratie tue (suscepit me) quasi ad curandum et refocillandū post bellū tanq̃ me dicus egrotū. **E**t qz eosdē quos ptegit et curat aliqñ vtiliter flagellat recte subiungit.

Et disciplina tua correxit me in finem: et disciplina tua ipsa me docebit.

Et disciplina tua). i. tribulatio purgatoria seu tribulationū et tentationū expientia. (correxit me) a malo reuocando et dirigendo (in finem) debitū scz in eternā salutem nō finit me deuiare vt quicqd ago in eum finē referam quo tibi coheret. (et eadem (disciplina tua) vel doctrina tua. (ipsa) ad meliora pmouendo (me docebit) puenire quo direxit: et qualiter ad hunc finē pueniā. In hoc ergo apparet qz nos diligit deus qz dat nobis disciplinam: qz hic corrigit mores et docet scientiam. et p disciplinā etiam.

Dilatasti gressus meos subtus me: et nō sunt infirmata vestigia mea.

Dilatasti gressus meos). i. affectus vlt op̃e ra charitatis late extendisti (subtus me). i. vt hilariter operer etiam de his que subtus me sunt rebus scz mortalibz et membris et vt nō preferam illa salutē aīe sed potius supponā (et non sunt infirmata) p mala mundi vestigia mea) id est itinera vel signa que reliqui imitaueris. Dilatos etiam sub se habet gressus quisquis gloriatur in tribulationibz. si enī foris est angustia doloris intus ē latitudo charitatis. Eius quoqz nō sunt infirmata vestigia qui cōfirmat cor suū ad toleranda ppter deū mala. Deinde est vox christi seu ecclesie vt tñ cuilibet qd sibi cōgruit reddatur.

Persequar inimicos meos et pprehendam illos: et nō cōuertar donec deficiāt.

Persequar inimicos meos). i. psecutores et aduersarios arguendo flagellando vel affectus carnales et spūs malignos orationibz vigilijs ieiunijs et spūalibz studijs a me repellendo (et pprehendam illos) in astutia sua: vel eos mihi subiūciendo ne ab eis cōprehendar cōsentiendo (et non puertar) cessando ab hac intentione et studio (donec) qui modo obstreperunt (deficiant) a rebellionē. insistere de-

bet homo penitentie sue et bonis opibz et non corrūpere illa vel cessare ab eis. Recte ergo subiungit.

Confringam illos nec poterunt stare: cadent subtus pedes meos.

Confringam illos) et hūiliabo: impetus eorū frangendo vel tentationes repellendo et eos in me regnare nō pmittendo. (nec poterunt stare). i. nō durabit aduersus veritatem et me sic eis resistentē cadēt subtus pedes meos) quia se humiliando mihi obediēt: vel qz in corde meo eos abominando despiciā et in super affectus bonos et spirituales actōnes illis pferam et opponam. Nec enī duo faciunt pfecte supare diaboliū et viciū scz amor dei et odiū peccati. et hoc totū est ex deo qz

Et pcinxisti me virtute ad bellū: et supplantasti insurgentes in me subtus me.

Et pcinxisti me virtute). i. armasti me fortitudine (ad bellū) cōtra hostes ne in tali pugna deficerem. (et supplantasti). i. humiliasti (insurgentes in me subtus me) vt supior essem et vt subter me fierent et mihi subessent q sup me esse volebant. Quodcūqz viciū cōtra te insurgere videris et subtus te supplantare volueris postula a dño virtutē illi vicio contrariam vt ea te pcingat ad debellandū illud et dabit tibi dñs.

Et inimicos meos dedisti mihi dorsum et odientes me disperdidisti.

Et inimicos meos) scz psecutores et aduersarios mihi resistentes (dedisti mihi) quasi (dorsum). i. a dorso et fecisti vt ego eis psum diam et ipi me sequant. et iam mihi quasi a facie nō resistent vel illicitos appetitus et vicia retro cōuertisti vt penitus obliuioni tradens nō videam iterū peccando nec retro respiciam delectando. sed mentis oculos dirigam ad celestia ptemplanda et ea que añ nos sunt appetenda debet tñ homo habere peccata ante oculos penitendo (et odientes me) id est malos hoīes in odio pseuerantes vel malignos spūs (disperdidisti) repellēdo eos a me ne mihi noceant.

Clamauerunt nec erat qui saluos faceret. ad dñm: nec exaudiuit eos.

Clamauerunt) in pressura nōnulli ex eis ad hoīes vel ad alios deos petentes auxiliū ab eis (nec erat qui saluos faceret) eos. alijs enī non poterat: et postea clamauerūt (ad dñm) deficiente alioz auxilio (nec exaudiuit eos) in malicia pdurantes qz nō erant digni exaudire et diuino auxilio. ac si diceret

alius saluare nō pōt et deus nō vult qz a ma-
licia sua nō recedūt nec pure dñi miscdiam
requirunt.

Et cōminuā eos vt puluerē ante faciez
venti: vt lutum plateaz teleo eos.

Et ideo tanqz destitutos ab omī auxilio
(cōminuā eos) et ad nibilū deducam vel ad
minimū et vilem statū redigā (vt puluerē). i.
ita facilliter sicut delect puluis (ante facie ven-
ti) qz aridi imbrē miscdie dei nō receperūt: qz
leues et mobiles añ ventū tentatōis fuerunt.
(vt lutū plateaz) qd pedibz pculcat (delebo
eos) et pculcabo qz in lata et spaciōsa via in
immūdicijz et vicijz vixerūt. Deinde orat p
subiectōne gentiū. d.

Eripies me de p̄radictōibz ppli: consi-
tues me in caput gentium.

Eripies me de p̄radictōibz ppli scz in-
daici p̄radictōis mibi (p̄stitues me in caput
gentiū vt gentes mibi subijciant et obediāt:
et sum caput eoz. vñ dñs volens recedere a ce-
citāte iudeoz ad fidē gentiū dixit: surgite ca-
mus hinc. q. d. ita vincā iudeos et vicis iu-
deis ero tanqz triūphator sup gentes. Et ve-
re sic fiet quia

Populus quē nō cognoui seruiuit mi-
hi: in auditu auris obediuit mihi.

Populus gentiū (quē nō cognoui). i. nō
visitauī corpali p̄ntia vel lege et p̄phetis (ser-
uiuit mihi) p̄cepta mea hūiliter custodiendo
(in auditu auris obediuit mihi) euangeliz
stātū vt p̄dicari audiuit p̄mpte suscipiēdo
et adimplēdo oculis christū nō vidit noīe
eius audito p̄dicatores obediuit. hoc p̄t di-
cere christus vel ecclia de simplicibz et ideo-
tis. quos nō videt cognoscere erudiendo sci-
entia et tñ p̄iores sunt ad oīa eius mādāta
Litterati vero q̄s ad plenum erudiuit tardi-
sunt et negligunt ea. Sed

Filij alieni mentiti sunt mihi: filij alieni
inueterati sunt: et claudicauerunt a se-
mitis suis.

Filij scz prius a me nutriti (alieni) a me p̄
peccatū effecti et modo filij diaboli scz iudei.
(mentiti sunt mihi) in veritate nō p̄manētes
Et reperit vt exprobrat (filij) quondā (alieni)
p̄ peccatū (inueterati sunt) qz in p̄ccis suis an-
tiquis et veteri hoīe remanserūt et noui hoīs
aduentū nō receperūt. (et claudicauerūt a se-
mitis suis). i. a p̄ceptis sibi datis. Deinde q̄si
exultans summam recapitulando munera
dei laudat vt sic gr̄az actionē cōcludat. q. d.
Et qz p̄dicta deus facit patet qz

Quiuit dñs et b̄ndictus deus meus: et ex-
altetur deus salutis mee.

Quiuit dñs in eternū qui p̄ tot b̄nficia ostē-
dit se viuū et nō idolū mortuū qz est ip̄a vita
vnde etiā viuūt oīs creatura qui nos viuifi-
cat et viuere facit vita corpali gr̄e et glorie.
(et b̄ndictus). i. laudatus sit (deus meus) et
b̄nficijs mibi collatis (et exaltetur) apud cre-
dentes. i. toto orbe terraz extollat et glorifi-
cetur p̄ laudē et p̄fessionē semp excelsus in se
(deus) et auctor (salutis mee) qz sua bonitate
me saluet. Deū p̄uerso sermone ad deū ait.

Deus qui das vindictas mihi et sub-
dis p̄p̄os sub me: liberator meus de ini-
micis meis iracundis.

Deus tu es (qui das vindictā mihi) et vi-
ctorias nō solū de iudeis dep̄ssis sed (et sub-
dis p̄p̄os) gentiū (sub me) scz sub p̄tate chri-
sti et ecclie et facis eos obedire fidei. P̄ia vin-
dicta est dum rebellis subdit: et gloriosa vin-
dicta cū christiani triūphāt. tu dico existēs
(liberator meus de inimicis meis) non qui-
buscūqz sed (iracundis). i. impijs valde fer-
uentibus in p̄secutōe mea. Maior gloria est
a feruentibz malis liberari.

Et ab insurgentibz in me exaltabis me:
a viro iniquo eripies me.

Et ab insurgentibz in me isto vel futuro
aīchristi tpe exaltabis me) patientē eis altio-
rem me p̄stituēdo. et ne mibi resistāt vel no-
ceant eos hūiliando qz quāto altius surgūt
in iram tanto amplius exaltat ille qui p̄tulit
iniuriā. (a viro iniquo) iniuste et inique me
p̄sequēte scz quolibet scismatico et heretico vel
ip̄o antichristo seu etiā diabolo qui vir et vi-
rilis est ad nocendū (eripies me) liberando
vel tuendo ab ip̄o.

Propterea confitebor tibi in nationibus
dñe: et nomini tuo psalmū dicam.

Propterea). i. p̄pter hāc victoriā et alia be-
neficia supradicta (cōfitebor tibi) cōfessione
laudis scz p̄dicando laudē tuam (in nationi-
bus) omībz seq̄ntibz vel in gentibz (dñe) oīm
(et noi tuo). i. ad honorē noīs tui (psalmū di-
cam). i. bñ opabor vt latius innotescas bo-
nis opibus meis. Ille enī deum vere et inte-
gre laudat cuius in laude ip̄ius lingua et vi-
ra cōcordat. Christus p̄ suos et ecclesia p̄ se
confitetur et psalmū dicit. Et merito etiā ex
hoc deus est laudandus quia est.

Magnificans salutes regis eius: et faci-
ens miscdiam christo suo dauid: et semi-
ni eius vsqz in seculum.

Significans). i. magnas et mirabiles faciens et ostendens (salutes regis). i. christi eius id est suimet scz p̄ris hoc est salutes christi q̄ est rex sup ecclesiā a p̄re p̄stiturus et saluator oīm quantū in se est. salutes in quā quas ip̄e christus dat credentibz. cōfert enī eis salutem corpalem sp̄ialem et celestē (et) p̄ris (faciens misericordiam christo suo dauid). i. christo iesu q̄ est filius dauid f̄m carnē. **U**el christo victori et liberatori manu forti p̄ dauid significato cum equalē sibi p̄ diuinitatē faciendo: vel resurrectōz ei donando. (et) s̄l̄r (semini eius) scz sp̄iali. i. populo in eū credenti quē in euangelio genuit. et hoc (vsqz in seculū). i. sine fine et in eternū remissionē peccatorz et vitam eternā ei largiendo.

Oratio

Firmamentū spei et refugium p̄ssure p̄ssime deus salua nos ab inimicis et a laqueis mortis vt assumpti de multitudine circumstantium tribulationū deuoti sancto noī tuo cū innocentie puritate psallamus. **Per.**

Psalmus de Christi incarnatione ac noui regis et ecclesie catholice predicatione ac cōmendatione. **ps. xviij.**

Oli enarrant glo-

riam dei: et opera manū eius annūciāt firmamentum.

Auctor psalmi p̄pheta **Dauid**. **T**itulus talis est: **In finē ps̄ dauid.** **H**oc est psalm⁹ iste attribuitur dauid p̄phete respicienti in finem id est in christū qui est finis p̄summarōis vel in vltimū tps scz plenitudinis quo acta sunt que hic dicunt. **U**el referenti in finē. i. christum ea que dicturus est de laude ecclesie et p̄dicatoz eius et illius a quo p̄dicatōez habuerunt. **P**ost gr̄az ergo actionē p̄ liberatione christi et ecclesie orōnemqz p̄ gentiū subiectione cōmendat statū catholice religionis et p̄dicatores ecclesie et illū a quo p̄dicationē habuerūt intendens pastores admonere vt eozum p̄dicatōni obtemperēt. **M**ateria christi incarnatio et noue legis cōmendatio. **I**ntentio: monere vt in christū credamus et relieta veteri lege ad nouā accedamus. **S**ntia in generali: p̄pheta in isto psalmo predicatorēs dñi collaudans eius incarnatōez speciosissime describit necnō p̄cepta noui ac veteris testamenti magnificās ab occultis delictis et ab alienis p̄ccis purgari se a dño penit. **S**ententia in speciali **C**ōmendans ergo p̄dicationem noue legis quid p̄dicet et quō in p̄ima pte ostendit ita incipies (**O**li). i. apostoli

et euangeliste in quibz tanqz in celis habitat deus. **D**icti etiā celi qz excellenter illuminati et p̄ vite sanctitatem eminenter eleuati (enarrant) in sua p̄dicatōne (gloriā dei) scz dñi nostri iesu christi. i. gloriāz diuinitatis eius in qua est equalis patri et ea que f̄m diuinitatē fecit scz resurrectōem. ascensionē. sp̄ū sancti missionem. peccatoz remissionē et h̄mōi (et opera manuum eius). i. opa hūanitatē que f̄m hōiem egit scz natiuitatē. passionē. mortē et facta virtutum eius et h̄mōi (annūciāt firmamentum) ip̄i idem apli firmati spū sancto et solidati in fide et charitate. **E**x his duobz scz diuinitate et hūanitate cōsistit vera et catholica fides.

Dies diei eructat verbum: et nox nocti indicat scientiam.

Dies diei). i. spirituales sp̄italibz: clari claris. (eructat). i. quasi de pleno p̄ferūt (verbū) id est sapientiā dei qd est verbū in principio apud deū: loquentes de christi deitate et dantes auditoribz solidum cibum (et nox). i. ip̄i h̄mōem infirmitati carnis p̄descendētes et q̄si nox et carnales facti. (nox). i. tenebrosi et carnalibus (indicat) vt simplicibz nō verbis patris sed scientiā que est de hūanis. i. de humanitate christi. **H** est illa historialia de christo p̄ que de ceteris acquirāt scientiā dantes auditoribz lac ad potanduz. **E**cce q̄s discrete p̄dicant nō enī omnibz oīa dicūt s̄z iuxta capacitatem auditorz distribuunt.

Non sunt loquele neqz sermones: quorum non audiantur voces eorum.

Non sunt loquele). i. lingue et om̄ibz linguis (neqz sermones). i. modi locutionū ex diuersis modis in eadem lingua (quoz). i. p̄ quos sermones et linguas (nō audiantur). i. nō sunt audite (voces) et verba (eorum) celoꝝ scz apostoloꝝ qz veniente sup eos spū sancto om̄es impleti sunt illo et om̄ibz linguis p̄imos doctores loqui fecit spūs sanctus. qui omnes in vnū erat cōgregaturus. **N**on tñ aut̄ ibi vbi impleti sunt sonuerūt s̄z etiā tam late et tam publice p̄dicauerunt qz

In omnem terram exiit sonus eoz: et in fines orbis terre verba eorum.

In omnē terram). i. in omni pte ambitus terre (exiit sonus) predicationis (eoz). i. doctrina apostoloꝝ et euangelistaz. **U**el (sonus eorum). i. fama aplōꝝ et si nō etiā p̄ntia (et in fines orbis terre). i. etiā in terminos et fines mundi vel in insulas et angulos terre exierunt et sonuerunt (verba eoz). i. que dixerūt

et scripserunt. publicata enim sunt hec ubique per predicationem euangelij et per epistolas eorum. id est et nos hoc loquimur: sonus enim ille ad nos usque peruenit. Eorum inquam ita dicentium

In sole posuit tabernaculum suum: et ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo.

In sole. id est in manifesto non in occulto ut lateat posuit dominus christus (tabernaculum suum) id est corpus assumptum in quo militauit patri. Vel (in sole. id est in beata virgine que illuminat ecclesiam sicut sol mundum) posuit tabernaculum suum (scilicet corporis humani quasi militare habitaculum) quod de ea carne assumpsit in qua venit militare et expugnare mundum et diabolum vel in utero ipsius sicut in tabernaculo habitauit (et ipse tanquam sponsus procedens) ad desponsandam sibi ecclesiam (de thalamo suo). id est de virginali utero in quo humane nature ut sponsus sponse est copulatus. Et procedens.

Exultauit ut gigas ad currendum viam: a summo celo egressio eius.

Exultauit quod non inuitus laborem suscepit. (ut gigas). id est sicut fortissimus: omnes homines incopabiliter magnitudine virtutis et fortitudinis procedens. (ad currendum) non habitandum vel morandum (viam) nostre salutis. quod dicitur hanc larem et forte se ostendit ad perficiendum cursum nostre redemptionis. (a summo celo). id est a patre et equalitate patris est egressio eius (non temporalis sed eterna qua exiit a patre et venit in mundum factus homo). Iterum autem relinquens mundum ascendit ad patrem unde subditur.

Et occursum eius usque ad summum eius: nec est qui se abscondat a calore eius.

Et occursum eius (facti homines) usque ad summum eius (scilicet equalitate patris) quoniam secundum finem hominem ascendens ad sedem patris occurrit et venit usque ad equalitatem patris secundum quod deus (nec est). id est esse debet (qui se abscondat). id est abscondi debeat (a calore eius). id est a spiritu sancto qui in linguis igneis apparuit. ignis enim venit mittere in terram a cuius calore neminem vult esse excusatum. Vult enim ut ardeat quod ardor sue charitatis quantum de se est ad omnes se extendit.

Lex domini immaculata conuertens aias: testimonium domini fidele sapientiam prestans puul.

Lex domini noua et euangelica est (immaculata) et irreprehensibilis nihil immaculatum aut illicitum precipiens vel permittens ac sanctos et immaculatos nos reddens (conuertens) diuina gratia aspirante ab iniquitate ad iusticiam. (animas). id est voluntates non tantum manus ut veteris que solum minus retinebat a culpa. et tunc

more non amore (testimonium domini). id est preceptum cum attestacione premij vel pene est (fidele) et verax quod promittitur complebitur. (sapientiam) de diuinis (prestantis paruulis). id est humilibus non superbis.

Iusticie domini recte: letificantes corda: preceptum domini lucidum illuminans oculos.

Iusticie domini scilicet eadem mandata diuina que iustificantes sunt (recta) in se non declinantes ad dexteram siue ad sinistram et in effectum que dirigunt nos ad rectitudinem (letificantes) spiritali gaudio et spe premij eterni ad quod perducunt (corda) obseruantium eas. non tamen prementes iugo seruili nec terrentes timore pene ut verus lex faciebat. et (preceptum domini) christi est (lucidum) et aptum non sub velamine littere rectum et sine velamento carnalium obseruationum (illuminans) diuino munere (oculos) cordis. id est interioris hominis aspectum. Et

Timor domini sanctus permanens in seculum seculi: iudicia domini vera iustificata in semetipsa.

Timor domini scilicet castus et filialis gratis amans non puniri sed separari a summo bono timens est (sanctus) quod sine omni perurbatione est. et per temporalibus mutari homines non faciens eos sanctos reddit (permanens in seculum seculi) vel quantum ad fructum vel quantum ad usum eius scilicet reuerentie quia non foras mittitur a charitate perfecta que foras mittit iniquitatem qui in charitate imperfecta est: partim timore pene partim ex amore iusticie seruientem autem quo timore pene a malo cohibemur et mundanum quo bona mundi perdere timeamus. charitas etiam imperfecta euacuat. (iudicia) et mandata (domini) contenta in lege et angelica sunt (vera) quod siue minatur siue pollicetur neminem fallit. et sunt iustificata in semetipsa quod non egent alterius auctoritate quam ipsius domini. Et quia talia sunt iudicia dei ideo sunt.

Desiderabilia super aurum et lapidem preciosum multum: et dulciora super mel et fauam.

Desiderabilia multa. id est valde bone menti (super aurum et lapidem preciosum). id est super omne preciosum seculi quod pertinet ad ambitionem (et dulciora super mel et fauam). id est super omne delectabile quod pertinet ad concupiscentiam carnis. Hoc est super omne quod appetitur scilicet super diuitias que notantur in auro. super potentiam mundi que notatur in lapide preioso super voluptatem que notatur in melle et fauo.

Pro his enī sepe iudicia dei nō desiderantur
sed timentur vel ptemnuntur vel nō credun-
tur. ac si diceret nulla res eis ppari p̄t in va-
lore et dulcore ppter quod obseruanda sunt
diligentissime. ideo subditur

Et enī seruus tuus custodit ea: in custo-
diendis illis retributio multa.

Et enī seruus tuus nō tm̄ dicit sed et ope-
re (custodit ea) et ita nō loquendo sed custodi-
endo pbat ea desiderabilia et dulcia qz (in cu-
stodiendis illis) non tm̄ p custodiendis. i. in
hoc ipso q custodiunt in hac vita est (retribu-
tio multa) quia p se ip̄a delectant et letificant.
q. d. non tm̄ pro eis in futuro reddetur pmi-
um sed et hic in eoz custodia magnū est gau-
dium. seruire enī deo regnare est. In via sunt
dulcia vbi gustamus. in patria salubria vbi
satiabimur. Quia vero hanc suauitatē aufe-
runt peccata et obseruatores qñz nō aduer-
tunt omnia recte sequitur.

Delicta quis intelligit: ab occultis me-
is mūda me: et ab alienis pce seruo tuo.

Delicta scz oīa (quis intelligit). q. d. nul-
lus pfecte (vel qz nō sunt in memoria. vel qz
nō reputat peccata esse que sunt. vel qz modi-
ca reputat que sunt magna. vel quia nō vult
intelligere vt bene agat et ideo orat pro deli-
ctis subdens (ab occultis). i. a peccatis in me
latentibz (meis) scz que ex me pueniūt et pro
pria voluntate oriunt (munda me) illa remit-
tendo (et ab alienis) que suggestionē diaboli
vel hoīs fiunt. vel que pñt occasionaliter in
me retorqueri rōne negligētie correctōis fra-
terne quantū ad omnes. vel correctōis coar-
cte quantū ad prelatos. (parce) mibi (seruo
tuo) mibi nō imputando. qz

Si mei nō fuerint dñati tūc immacula-
tus ero: et emūdabo a delicto maximo.

Si mei seu mibi (nō fuerint dñati) scz ho-
stes mei. occasione aliquoz predictorū pecca-
torum. vel interna et externa tentatio (tūc im-
maculatus ero) a macula criminali. qz nō est
tercia origo peccati pter occultū quo cecidit
diabolus et alienū quo homo seductus est et
psentendo fecit suum. (et emundabo). i. mū-
dus ero a delicto maximo. i. a supbia. Nō
enī est maius delictū qz peccando apostatare
a deo quod est initium supbie. superbia vero
est initium et causa oīm delictorū quo delicto
qui caret vere immaculatus est qz hoc est pri-
mum recedentibz a deo et vltimū redeuntibz
ad deum.

Et erunt vt complacent eloquia oris

mei: et meditatio cordis mei in conspe-
ctu tuo semper.

Et ita (erunt) talia (eloquia oris mei). i. ora-
tiones meę vocales (et meditatio cordis mei)
id est mentales (vt cōplaceant). i. placentes et
acceptabiles sint (in conspectu tuo semp) nō
hoīm. i. coram te dñe qui intus vides et in-
spicis pscientiam nō corā hoībuz ad iactan-
tiam. Et his verbis instrui mur vt dño nro
placere studeamus in nris sermonibz et cogi-
tationibz delicta refrenando et a supbia nos
emundando. Sed quia hoc non est mearū
virium ideo.

Domine adiutor meus: et redemptor
meus.

Dñe esto (adiutor) et coopator in bonis
agendis (meus). i. mei tendentis ad te. (et) pri-
us (redemptor). i. liberator (meus) a malis vt
tendam ad te. (adiutor) vt habitem in chari-
tate tua (redemptor) vt liberes me ab iniqui-
tate mea. **C**aveat ergo quisqz ne sibi cōuer-
ti ad te vel puenire tribuens repellatur vt sup-
bus qz nō est volentis neqz currentis sed dei
misericordis qui omnia opatur in nobis.

Pssime deus qui virgī **O**ratio.
nali thalamo egressus pcedens ad pris dex-
teram cōscendisti immensam misericordiam tuā
exposcimus vt lege tua cōuerfi. pceptis il-
luminati. testimonijs eruditi mereamur et ab
alienis et ab occultis intus liberari. **P**er d.

Optatio pro Christo vel ecclesia vt
a suis tribulationibz releuetur et in suis
petitionibz ac votis exaudiat. **p̄s. xix.**

Exaudiat te domi-
nus in die tribulationis: pteget te
nomen dei iacob.

Auctor psalmi propheta Dauid. Titulus
hic est In finē p̄s dauid. Id est psalmus iste
attribuitur dauid prophete cōsiderationem
suam dirigenti in finē. i. christum qui est fi-
nis et cōpletio legis quam venit adimplere.
Materia: petitio liberationis a tribulationibz.
Intentio: ad petitionē hmoi amorē et deside-
rium fidelium excitare. **S**ententia in generali
pheta in isto psalmo ex nimia charitate sub
figura optandi q ventura sunt canit et optat
christum vel ecclesiā in suis petitōibz pro re-
leuatione suarū tribulationū exaudiri deli-
derans illius consiliū a dño confirmari: di-
cens qz fideles nō potestate hūana sed poten-
tentia diuina magnificandos. **P**ost cōmen-
dationem ergo christi et ecclesie propheta ex-

magna affectione optat p̄spere eis et tenere ea
que p̄uidebat ventura esse. **S**nia in speciali:
optas igit̄ christi vocē tanq̄ sacerdot̄ exau
diri ait. (**E**xaudiat te dñs in die tribulatiois)
id est passione vel tribulatioe tibi sup̄ueniente.
et subiungit in quibz exaudiri optat. d. (p̄te
gat te) a malo et ne te super tribulatio (nomē)
id est innocatio nois (dei iacob). i. ille qui ap
pellatus est deus iacob cuius nois gloriā q̄
ris qz ad te christe p̄tinet p̄p̄a posterius na
tus. et sicut illi iacob ita tibi eccl̄e gr̄az det bñ
dictōis et sicut illū maiori fratri sicut te p̄
ponat iudeis.

Mittat tibi auxiliū de sancto: et de syon
tueatur te.

Mittat tibi auxiliū ad triumphandū de
hostibz de sancto videlicet de se ip̄o vel de ce
lo tibi fideliter assistendo (et de syon) sup̄ cele
sti tueatur te christe ne vincaris qz nō p̄sen
tem sed futurā gloriā attendis. **U**el de syon
tueatur te ecclesiā. i. de alta speculatioe faciat
te curā. syon enī interpretatur speculatio et hi
p̄tinet ad syon qui p̄emptis terrenis ad sup̄
na dirigunt oculū mentis.

Memor sit om̄is sacrificij tui: et olocau
stium tuum pingue fiat.

Memor sit ad remunerandū. et memores
nos faciat (ois sacrificij tui) christe. i. oim in
iuriā q̄s p nobis tulisti (et olocastuz tuū)
id est oblatio totius corp̄is in cruce pingue
fiat). i. delectabile deo. **U**el cruce qua totus
oblatus est p̄uertat in leticiā resurrectionis.
Memor etiā (sit ois sacrificij tui) ecclesiā scz
cordis oris et operis ac corp̄is et sanguinis
christi et alioz sacrificioz p te et per te oblato
rum (et olocastū tuū). i. intentio amore dei
tota incensa (pingue fiat). i. deo gr̄atū et iocū
dum. **I**n sacrificio p̄s pecudis offerebat. in
holocausto totū pecus. **S**acrificiū ergo est
cum quis aliquid deo vouet et aliquid sibi re
tinet. holocaustū est qñ nihil sibi retinet s̄
totum deo vouet.

Tribuat tibi f̄m cor tuum: et omne con
siliū tuū confirmet.

Tribuat tibi f̄m cor tuū. i. f̄m intentōem
o christe qui scis quid utilitatis habet tua
passio nō f̄m cor te delere volentiū (et omne
p̄siliū tuū cōfirmet). i. p̄pleat qz oia alto con
silio christus facit. **T**ribuat etiā tibi ecclesiā
f̄m desiderij tuū dando tibi petitiōes cor
dis tui (et omne p̄siliū tuū cōfirmet). i. volun
tatem tuā in bono p̄ficiat. **C**onsiliū ecclesie
est vt vitet mortalia et nō impediat p̄ tp̄alia

cursumq̄ suū dirigat ad eterna. hoc ideo
oro quia.

Letabimur in salutarī tuo: et in nomine
dei nostri magnificabimur.

Letabimur in salutarī tuo) o christe. i. in
salute a te collata nobis in vnitate fidei existē
tibus (et in noīe dei n̄rī) scz tui (magnificabi
mur) qz a noīe tuo dicti christiani glorifica
bimur in futuro. **U**el **L**etabimur in salutarī
tuo) o eccl̄a. i. in salute a deo tibi data in qua
saluat nos deus nō in huius m̄sdi vanitatibz
(et in noīe dei n̄rī) scz christi a quo dici
mur christiani et in cuius noīe sumus in ec
clesia cōgregati nō in meritis n̄ris vel noīe
n̄ro (magnificabimur) magnitudine gr̄e in
p̄nti et glorie in futuro. **E**t quid p̄ singula.

Impleat dñs oēs petitiōes tuas: nūc co
gnoui qm̄ saluū fecit dñs christū suū.

Impleat dñs oēs petitiōes tuas) o christe
tam p̄ tua glorificatioe q̄s p̄ membror̄ cōglo
rificatioe et non solū quas in terra sed et eas
quas in celo facis interpellans p nobis nec
inde dubito qz iam nunc tanto ante (cogno
ui). i. p̄phetā mibi ostensum est (qm̄ saluū
fecit). i. faciet (dñs christū suū) scz teip̄m a
morte suscitando. **U**el **I**mpleat dñs oēs pe
titiōes tuas) o ecclesiā quas facis p̄ tuis et
nūc potero dicere (nūc cognoui) p̄ exp̄ientia
p̄stiti bñficij (qm̄ saluū fecit dñs christū su
um). i. p̄p̄m christianū. **E**t

Exaudiet illum de celo sancto suo: in po
tentatibus salus dextere tue.

Exaudiet illū) scz christū nō solū de terra:
sed etiā (de celo scō suo) vbi interpellat p no
bis. **U**el (exaudiet illū) scz p̄p̄m christianum
(de celo scō suo) qz in potentatibz n̄ris est.
(salus dextere eius) scz christi vel dñi. i. potē
tatis n̄ri sunt salus fauoris ei. hoc est nos
potentes sumus et auxiliō gr̄e eius cum etiā
de tribulatioe dat nobis auxiliū vt qñ infir
mamur tūc potētes sumus. **N**am vana est sa
lus hoim et rerū tp̄alium que nō dextere est
et eterna s̄ sinistre et transitoria. hac enī in su
perbia extollunt hoīes quicūq̄ peccantes tē
poraliter salui facti sunt de quibz subdit.

In currībz et hi in equis: nos autē in
noīe dñi dei nostri inuocabimus.

In currībz) trahuntur. i. inuolubili suc
cessione bonor̄ tp̄alium seu fortuna et diuinis
t̄is huius seculi gaudent q̄ in rotis designā
tur (et hi in equis) jesserunt. i. in sup̄bis bono
ribz m̄di et terrena dignitate seu seculari
potentia gloriānt et p̄ hoc despiciunt eos p̄p̄ba

qui de istis presumunt et letantur. illi ita (nos autem) non in his supradictis sed in eternis sperant figentes (in nomine domini dei nostri inuocabimus) deum non aliud a deo sed querentes gloriam dei non in famam eternam: non temporalem. Ideo

Ipsi obligati sunt et ceciderunt: nos autem surreximus et erecti sumus.

Ipsi tales (obligati sunt) laqueis et terrenis desideriis sed cupiditate temporalium rerum et honorum (et) sic inclinati ad casum (ceciderunt) a speculati in peccatis et morte (nos autem surreximus) a peccatis et morte (et erecti sumus) in spem venie et ad alta sed diuina et celestia contemplanda. et hoc non viribus nostris sed gratia diuina. Et quia saluo rege promouetur nostra salus et melius salui erimus. salus enim regis est salus populi. ergo

Domine saluum fac regem: et exaudi nos in die qua inuocauerimus te.

Domine saluum fac regem christum ut excitatus a mortuis et in celo constitutus offerat sacrificia nostra (et ex eo iam pro nobis offerente) exaudi nos) per eum mediatorem et aduocatum (in die qua inuocauerimus te) credentes enim vere surrexisse. **Vel** (Domine saluum fac regem). i. populi christiani rectorem et gubernatorem. **Vel** (regem) qui se bene regit (et exaudi nos in die) tribulationis et tunc oportuno (qua inuocauerimus te) in auxilium nostri quia quicumque inuocauerit nomen domini saluus erit.

Oratio

Imple domine preces nostras et tanquam propitiissimum holocaustum nos assume ut inimicorum curribus obligatis salutaris tui opitulatione letemur. Per dominum.

Psalmus de christi gloria et magnificentia ac inimicorum suorum miseria et pena presentis et futura. ps. xx.

Domine in virtute tua letabitur rex et super salutare tuum exultabit vehementer.

Auctor psalmi propheta David. **Titulus** talis est **In finem psalmus David.** Hoc est psalmus ille attribuitur David prophete perspicienti in finem sed christum qui est finis legis. vel in finem temporis quando hec complenda erant. **Materia:** christi magnificentia et inimicorum suorum miseria. **Intentio:** ut christum deum et hominem credamus ac ipsum dominum deum nostrum laudemus et magnificemus. **Sententia** in generali: propheta in isto psalmo loquitur de christi virtutibus ac gloria et magnificentia et aduersariorum eius depressione et pena.

Propheta ergo congratulans de exaudita oratione dicit illum regem letari in domino et ostendit quot et quanta bona daturus est ei pater propter constantiam et e contrario quanta mala daturus est aduersariis suis propter eorum maliciam. **Sententia** in speciali: quod ergo in precedenti psalmo orauit de christo hic enunciat ita incipiens. o. (Domine) pater (in virtute tua) a te genita scilicet verbi id est in eo quod verbum caro factum est quod recte dicitur vir tus tua quia tibi coomnipotens (letabitur) in animo (rex) scilicet homo christus iesus qui est a te constitutus rex super ecclesiam tuam ad eam spiritualiter regendam. (et super salutare tuum) id est ex eo quod per te est saluator generis humani vel super eam salutem quam per eum eidem ecclesie tribuisti (exultabit) in corpore (vehementer) id est valde secundum quod res magna est. **Intus** letabitur de diuinitate humanitati coniuncta. foris exultare se ostendet de ecclesia sua per diuinitatem et humanitatem redempta unde et subditur.

Desiderium cordis eius tribuisti ei: et voluntate labiorum eius non fraudasti eum.

Desiderium cordis eius tribuisti ei) scilicet de mundi redemptione. corporis sui glorificatione. credentium vocatione et alijs que anima sua et cor desiderauit (et voluntate labiorum eius) id est voluntate rationis expressa per labia oris (non fraudasti eum) quin concederes ei quod voluit quia semper exauditus fuit et quicquid dixit fugando demones sanando infirmos. vel aliter totum factus et impletum est predicatio quoque eius recepta est. Est et aliud unde letabitur et exultabit.

Quoniam preuenisti eum in benedictionibus dulcedinis: posuisti in capite eius coronam de lapide precioso.

Quoniam preuenisti eum in benedictionibus dulcedinis). i. immunitate peccati ut non esset sub maledictione ade. ac gratia et donis spiritus sancti quibus repletus est ab instanti conceptionis que dicuntur dulcedinis quia totum ex gratia fuit et ex dulcedine dilectionis. precessit. et (posuisti in capite eius) id est in mente et superioriori parte anime que est rationalis (coronam de lapide precioso). i. perfectam et ornatam omnium virtutum vel per hoc intelligitur totius mundi circulus. i. ecclesia generalis que constat ex viuis et preciosis lapidibus. et eum et omni pre fide amabit sicut corona caput. **Non** dicit de lapidibus sed de lapide. multi enim vnum sunt in

vnitate fidei et omnes virtutes vnū sunt in ra-
dice charitatis.

Ultā petijt a te et tribuisti ei: longitudi-
nem dierū in seculū et in seculū seculi.

Vitam) scz glorie in sua resurrectione (pe-
tijt a te) dicēs: pater clarifica filiū tuū (et tri-
buisti ei) vitā scz resurrectionem nam vt homo
mortuus est vt homo resurrexit et resurgens
a morte iam non moritur. ecclesie vero sue q̄
est corpus etiā petijt et tribuisti ei (longitudi-
nem dierū in seculū) pñs. i. longā vitam et lon-
ga tpa huius seculi et post tribues ei vitam
eternā et eternitatē (in seculū seculi) futurū si-
ne fine. Et preterea.

Magna est gloria ei⁹ in salutari tuo: glo-
riam et magnū decorē impones sup eū.

Magna est gloria eius). i. claritas nomi-
nis eius et fame qz dedisti ei nomē qd est sup
omne nomē. et hoc (in salutari tuo). i. in salu-
te qua eum resuscitasti. et de mortali immor-
talem fecisti. Vel in effectu tuo salutari quo
p eum mundū saluasti. et adhuc gloriā et
magnū decorē impones sup eum). i. addes ei
cum eum in celo exaltabis et ad dexterā tuā
collocabis. Et vere ita erit.

Quā dabis eū in bñdictōez in sc̄m sc̄l:
letificabis eū in gaudio cū vultu tuo.

Qm dabis eū in bñdictōez in seculū secu-
li). i. ipse erit in bñdictōe in eternū et sine fine:
et hec erit illa bñdictio (qz letificabis eū) fm
hoīem quē leuauit ad te vt sit (in gaudio) ad
dexterā tuā (cum vultu tuo). i. cum pñia vi-
sionis tue. Vel letificabis eū in gaudio cum
vultu tuo). i. de hoc qz sui gaudebunt cū tua
pñia qm eris omnia in omibz. Et merito hec
oīa ei ppter suā bñilitatem.

Quā rex sperat in dño et in misericordia
altissimi nō cōmouebit.

Qm rex) scz homo christus nō supbit p-
pter regalem dignitatē sed vt humilis corde
(sperat) et spem suā cōstituit fm hūanitatē
nō in se sed (in) te (dño) et patre suo (et in mise-
ricordia altissimi nō cōmouebit) ab hac spe:
sed coopante grā dei stabit in ea et nihil tur-
babit humilitatē eius et obedientiā eius vsqz
ad mortem. Deinde plus laudes christi agit
de penis maloz et conuertit se ad christū. q. d.
Et qz talises o rex christe

Inueniat manus tua oībz inimicis tu-
is: dextera tua inueniat oēs q te oderūt.

Inueniatur). i. sentiat quantū ad penā
eōem (manus tua). i. virt⁹ et pñs tua pñens

penā cū ad iudiciū veneris (ab oībz inimicis
tuis) qui eā in hūilitate tua nō pgnouerūt et
in te nō crediderūt seu credētes tibi nō obedi-
erūt. (dextera tua). i. potētia et maiestas grā-
uis puniens (inueniat) in die iudicii punien-
dos oēs) impios (q te oderūt) et ptempserūt
qd grauissimū est. Vel (inueniat). i. credatur
(man⁹ tua) medicinalis oībz inimicis tuis)
tā iudeis qz gentibz: alioqn (dextera tua) vīn-
det (inueniat omēs qui te oderūt) pñaciter
Et sic erit quia

Pones eos vt clibanū ignis in tpe vul-
tus tui: dñs in ira sua cōturbabit eos: et
deuorabit eos ignis.

Pones eos vt clibanū ignis). i. ardētes in
tus in psciētia vt eos torqat intus ignis do-
loris et male psciētie sicut clibanus ardet in
trinfecus (in tpe vultus tui). i. in tpe manife-
statōis tue in iudicio qm videbūt vultū tuū
irātū. Et dicet vult⁹ qz cordis velle p signa
demonstrat. Deinde psonā mutās oñdit illos
etiā exterius cruciādos subdens (dñs in ira
sua) qz irasci malis videbit (cōturbabit eos)
cū dicet ite maledicti in ignē eternū. (et) mor-
(deuorabit) et inuoluet eos exterius ignis in
fernalis nō psumēdo s3 eternaliter puniēdo.
q. d. intus cruciabit eos ignis et vermis psci-
entie et exterius ignis gebenne. Et iterū pso-
nam mutans subdit.

Fructum eoz de terra perdes: et semen
eorum a filiis hominum.

Fructū eoz) qz terrenus est (de terra) viuē-
tium (pdes). i. nō erit eis fructus eterne bñ-
tutinis in terra viuētū et ipi tanqz male ar-
bores ppter malū fructū pdenē (et semē eoz)
id est opa vel seqces et imitatores malicie eo-
rum quos seduxerūt pdes et sepabis (a filiis
hoīm). i. a pfortio et societate iustoz rōne viē-
tium. i. non deputabis eos inter heredes re-
gni. Hec autē pena ideo erit eis merito.

Quā declinauerūt in te mala: cogitauerunt
cōsilia que nō potuerūt stabilire.

Qm declinauerūt). i. detorserūt (in te) occi-
dendū dicētes expedit vt vnus moriā bō et
nō tota gens percat (mala) q sibi imminere te
regnante arbitrabant (cogitauerūt cōsilia) scz
nomen tuū delere de terra ne totus mundus
post te iret et ipi gentē et locū amitterēt q nō
potuerūt stabilire) et pficere iuxta voluntates
suā qz euēnit pstrarium. nō est enī pñiū cōtra
dñm. Et qm de pena eozū futura dicit: dicit
et de pñi que ē causa future. q. d. ideo beccis
erunt in futuro.

Quoniam pones eos dorsum: in reliquijs tuis
is pparabis vultum eorum.

Quoniam in pnti(pones eos dorsum).i. inter
eos a quibus auerteris et vt respicientes retro
terrena appetant et nō apti regno dei celestia
amitrāt. s; nō oēs pdes reliquie enī salue fiēt
vnde et subdit (in reliquijs tuis) id est in eis
quos tibi saluandos relinquis(preparabis
vultū eorum).i. pgregationē et pntiam tui que
fuisse eorum si ipi credidissent et vt omnia ita
compleantur.

Exaltare dñe in virtute tua: cantabimus
et psallemus virtutes tuas.

Exaltare(dñe in virtute tua).i. resurge
et ascende in potentia et gloria quē prius in
firmum putauerūt et in būilitate positus nō
cognouerūt. et hec virtus et maiestas mari-
me apparebit in iudicio finali. et nos(canta-
bimus et psallemus).i. voce et ope celebrabi-
mus et notas faciemus. **C**antus enī ad lau-
dem: psalmus pñet ad bonā opationē(vir-
tutes tuas)et mirabilia quib; induras quos
vis et misereris quib; vis.

Dico

Benedic nos dñe bñdictione dulcedinis
et cōple tibi placitū desiderium nrm vt dum
iugiter virtutes tuas suavi modulatione con-
cinimus longitudinē vite ppetue consequa-
mur. **P**er dñm.

Psalmus de **C**hristi vehementissima
et amarissima passione eiusdēq; passio-
nis fructu et vtilitate. **ps. xxi.**

Deus deus me⁹ re-
spice in me. quare me dereliquisti:
longe a salute mea verba delictorum:

meorum. **A**uctor psalmi ppha dauid. **Ti-**
tulus hic est **I**n finē ps dauid p assumptōe
vel susceptōe seu p cerua matutina. **I**d ē ps
ille attribuendus est dauid manu forti chri-
sto dirigente nos in finē. i. in sue resurrectōis
glorificationē. christo dico oranti. p assum-
ptione matutina. i. p resurrectōe obtinenda
que mane est facta qñ humana natura in glo-
riam est assumpta. **V**el p cerua matutina. qđ
idem est. **C**erua enī est humana natura chri-
sti que lutum et spinas peccatorum transilgit. et
mane in resurrectōis gloriā quasi in altū est
assumpta. **Q**uia ergo supra ppheta christo di-
xerat vt exaltaretur et resurgeret in virtute et
gloria iam christus orat p ipa exaltatōe et re-
surrectione obtinenda. **E**t q; p exaltationem
et resurrectōem notatur qđ pcedit scz humi-
liatio et passio ideo orans p resurrectōe pre-

mittit passionē. **M**ateria: christi passio. **I**n-
tentio: hortari nos vt ei cōpatiamur vt et cō-
regnemus et inuitare nos suo exēplo ad pas-
sionem et patientiā et dei laudē. **S**nia in ge-
nerali: ppheta in isto psalmo in psona christi
voce hoīs nostri loquitur de eius derelictōe
in sua vehementissima passione et ammonet
fideles laudare deum de ipius passionis fru-
ctu et vtilitate. **S**nia in speciali: christus er-
go fm q; homo clamat ad pñm. d. **P**ater
(**D**eus) oim p potentiā. specialiter autē de
us meus) p grām (respice in me) positū in af-
flictione (quare me dereliquisti) in manib; iu-
deorum et penis me exposuisti: et post questi-
onem ponit solutionē q; pñm hoīs hoc exi-
gebat. q. d. ecce quare: quia (verba).i. clamor
et postulatio (delictorum) que sunt (meorum) scz
hoīm. ita vt transitio sit inter delictorum et me-
orum. hoc est delicta membrorum meorum postu-
lantia mortē meā sine qua nō est salus. sunt
(longe a salute mea). i. sunt causa quare pati-
ar. quia sic scz p passionē sunt tollenda deli-
cta meorum. **V**ñ **L**aias. **P**ropter scelus popu-
li mei percussi eum. **S**icut enī egritudo aliqui
dicitur postulare medicinā q; p eam pñ sana-
ri sic delicta nra postulabāt mortē christi q;
per eam a peccatis sumus sanati. **E**t ita sunt
longe q; o

Deus meus clamabo p diē et nō exaudi-
es: et nocte et nō ad insipientiā mihi.

Deus meus clamabo) ad te (p diē) scz in
cruce hora nona deus meus vt quid dereli-
quisti me: (et nō exaudies) me quin sinas cru-
cifigi. (et nocte) pcedente. pater mi transeat a
me calix iste: et similiter nō exaudies. q. d. me
assidue die ac nocte p liberatōe orantē non
exaudies. **N**ō enī auditus est christus ad sa-
lutem corpalem (et non ad insipientiā mihi)
scz hoc facis sed potius ad sapientiā scz vt sa-
piam quid me clamare velis: quia expedie-
bat pati christū et redimere genus humanū.
Dicit **H**ieronym⁹ q; cōstat totum psalmū a
christo in cruce decantatū. **D**icunt etiam ali-
qui aliq; q; insup etiā ceteros psalmos vsq; ad
illum versum. **I**n manus tuas dñe cōmen-
do spm meū: decantauit. **V**nde sicut **B**at-
thens et **M**arcus principiū posuerūt a quo
christus psalmos incepit. sic **L**ucas finem
psalmorum ponit cum dicit. pater in manus tu-
as cōmendo spm meum.

Tu autē in sancto habitas: laus israel.

Tu autē) et si nō audis tñ in scō scz in me
scō sanctorum (habitas) et me non deseris. **V**el
(in scō). i. in sanctificatis a te non in corpore